

"Pelosi'nin Suriye gezisi yasalara aykırı"

ABD Temsilciler Meclisi Başkanı Nancy Pelosi, Bush yönetimini kızdıran Suriye gezisi nedeniyle hapse atılabilir Worldnetdaily adlı internet sitesi, Pelosi'nin, ülke yasalarına 1789 yılında girmiş olan ve "Logan Yasası" olarak adlandırılan kanun nedeniyle suç işlemiş olabileceğini yazdı.

'3 yıl hapis gelebilir'
Yasaya göre, yönetimin

onayı olmadan, ABD ile tartışmalı konularda o ülkenin fikrini değiştirmek üzere iletişim kurmaya çalışan kişi, dış ilişkilere müdahale etmiş kabul ediliyor ve 3 yıla kadar hapis cezasına çarptırılabilir. Eski Dışişleri Bakanlığı Yasal İlişkiler Sorumlusu Robert F. Turner da, "Bush yönetimi belki yasayı yürürlüğe sokmak istemeyecektir. Ancak bugüne kadar tartışmalı davalara imza

atmış olan ünlü savcı Patrick Fitzgerald, görevine çağrılmayı" ifadelerini kullandı. Demokrat Pelosi, çarşamba günü yaptığı Şam gezisinde, Devlet Başkanı Başar Esad ile görüşmüştü. Pelosi'nin, "teröre destek veren ülkeler" arasında sayılan bir ülkenin lideriyle görüşmesi, Başkan Yardımcısı Dick Cheney dahil Bush yönetimini üst düzey yetkililerinin tepkisini çekmişti.

Cumhurbaşkanına
Geçmiş olsun..

Köprü gazetesi adına yurt dışında tedavi gören cumhurbaşkanı Celal Talani'yi kutlar sağlıklı hayat temenni ediyoruz..

Arap, Türkmən, Kürt ve Kıldoaşurilerin başkanı olarak tüm Iraklılar ve yeni Irak'a hizmet sunması için uzun ömürler sağlıklı hayat temenni ediyoruz.

Handan Yayın ve Yayın Kurumu tarafından çıkarılan Türkmençe gazete

sayı (1) (1) yıl 12/4/2007

Bağdat, İstanbul'u istemedi; konferans Şarm El Şeyh'te

İstanbul'da yapılması planlanan Irak'a komşu ülkeler dışişleri bakanları toplantısının 3-4 Mayıs'ta Mısır'da Irak Dışişleri Bakanı Hoşyar Zebari, ülke ekonomisinin düze çıkarılmasını hedef

alan Irak ortak girişimi toplantısının da yine Mısır'da yapılacağını duyurdu. Zebari, Bağdat'ta düzenlediği basın toplantısında Irak'a komşu ülkelerin dışişleri bakanlarıyla BM

Güvenlik Konseyi'nin daimi üyeleri ve G-8 ülkelerinin katılacağı konferansın büyük ihtimalle Şarm El Şeyh'te yapılacağını belirtti.

Zebari, İstanbul'da yapılması beklenen toplantının Mısır'a alınması konusunda, "Irak hükümeti, toplantının Mısır'da olmasını istedi." dedi. Irak Başbakanı Nuri El Maliki'nin tercihini, toplantının Bağdat'ta yapılması yönünde olduğunu kaydeden Dışişleri Bakanı, katılımcı ülkelerin güvenle ilgili kaygılarından ötürü bu ihtimalin dışarda bırakıldığını

belirtti. Zebari, bir sonraki toplantının Türkiye'de yapılması konusunda kapının açık olduğunu sözlerine ekledi. Hoşyar Zebari, "Irak Ortak Vizyon Girişimi" toplantısının da daha geniş bir grupta yine Mısır'da düzenleneceğini kaydetti.

"Bu, katılımcıları bakımından Ortadoğu ve dünya siyaseti açısından çok önemli bir toplantı." diyen Zebari, toplantının komşu ülkelerin Irak hükümetine istikrarına yardım sağlaması açısından olduğu kadar, Bağdat'ta 10 Mart'ta yapılan toplantıda alınan

kararların uygulamaya konulması bakımından da önem taşıdığını söyledi. Bakan Zebari, güvenlik, mülteciler, petrol ve enerji alanlarında işbirliğine ilişkin çalışma grupları kurulacağını da kaydetti. Irak konferansının İstanbul'da yapılmasına İran ve Başbakan Maliki'nin sıcak bakmadığı kaydediliyordu. Amerika'dan daha önce yapılan açıklamalarda konferansın İstanbul'da yapılacağı ve Dışişleri Bakanı Condoleezza Rice'ın da katılacağı ifade edilmişti. Ankara, konferansta Amerikalı ve İranlı

bakanları aynı masada bir araya getirmeyi de planlıyordu. Zaman'a konuşan Mısırlı uzmanlar, Kahire'nin Filistin konusundaki inisiyatifini Suudi Arabistan'a kaptırması karşısında tedirgin olan ABD'nin, Mısır'ı Irak için devreye sokmaya çalıştığını düşündü. Amerikan yönetiminin, bu şekilde Irak üzerinde direkt çıkarı olmayan bir ülkeyi ön plana çıkarmaya çalıştığına dikkat çekiliyor.

Gül katılmayabilir Ankara, Irak konferansının İstanbul yerine Şarm El Şeyh'e alınmasını kendisine karşı bir tavır olarak

görmüyor. Zaman'a konuşan diplomatik kaynaklar, "Türkiye komşular toplantısının fikir babası. Önemli olan bu toplantının yapıyor olması." değerlendirmesinde bulundu. Toplantı konusunda Irak'tan henüz resmi bir bilginin ulaşmadığı Ankara'da mayıs ayında yapılacak bir konferansın cumhurbaşkanlığı seçimi süreciyle çakışması nedeniyle Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'ün Mısır'a gitmeyebileceği konuşuluyor. gerçekleştireceği bildirildi.

Köprünün Sözü

Köprü Türkmenlerin gelişmeye, dımeokrat dünya ile iletişim aracıdır..

Köprü Türkmenlerin kültür ve edebiyatı için haber aracıdır.

Köprü Türkmenlerin diğer milliyetler ile barış ve huzur içinde yaşamaları için vesile olacaktır.

Köprü dostluk ve muhabet köprüsü olacaktır. Sevgi muhabbet ortak gelecek ve ortak seçenelerin köprüsü olacaktır.

Türkmen edebiyatı ve kültürü açısından yeni bir geleceğe diğer milletler ile kaynaşma köprüsü olacaktır.

Köprü Türkmenlerin Irak tarihinde oynamış oldukları önemle rolların aynası olacaktır.

Köprü Handan yayın ve yayım kurumunun Türkmen toplumu ile en iyi kaynaşması olacaktır. Handan kurumu Türkmen toplumunun siyasi, iktisadi ve ekonomi haklarını en iyi savunan kurum olacaktır.

Köprünün peşinde gizli bir plotika bomba yüklü araç ve patlamalar değil, sevgi barış ve diğer etnik guruplarla kaynaşma izlenecektir.

Köprüye nergiz güllü gibi sarılamam.. barış ve sevgiyi yayalım..

Köprü için yazın ve kültürel sayfalarını zenginleştiriniz.

Ey Türkmen kültürüleri .. Köprü sizin minberinizdir oradan sesinizi duyura bilirsiniz.

İran "Hediyemiz olsun" diyerek serbest bıraktığı İngiliz askerler için Blair'den karşı jest istedi. Devrim Muhafızları komutanı da "Askerleri tek bir İran donanma askerinin yakaladığını" söyledi.

İran Cumhurbaşkanı Mahmud Ahmedincad'ın esir alınan 15 İngiliz askeri "hediyeye olarak serbest bırakıyoruz" diyerek bırakması sonrası İran'ın İngiltere Büyükelçisi Resul Movahedian "Biz

iyi niyetimizi gösterdik. Sıra İngiliz hükümetinde. İngilizler bize yardımcı olmak istiyorsa ABD'nin Irak'ta tutukladığı İranlılar "bırakılmaları konusunda yardım etmeli" dedi.

5 İRANLI KRİZİ
Movahedian İngiliz halkının mutluluğunu paylaştıklarını söyleyerek "Sanırım bu olay İngiliz hükümetinin İran ile daha yumuşak bir çizgide iletişim kurması konusunda bir dönüm noktası olur"

şeklinde konuştu. Öte yandan ABD Ulusal Güvenlik Konseyi sözcüsü dün yaptığı açıklamada "Irak hükümetiyle serbest bırakılmaları konusunda görüşmeler sürüyor" dedi. Devrim Muhafızları komutanı Amiral Abdülkasım Amangah, "İran deniz kuvvetlerinin cesur bir elemanı botlarına çarptı. Onları bize getirdi. İngilizlerin botunun dengesi kayboldu. Askerler hemen teslim oldu" dedi.

Sıra sizde

'Türkmenler siyasette yetersiz kaldı'

Fikret Çelik, "Irak'ta en yetkili Türk" konumundaki Cumhurbaşkanlığı Müsteşarı Dr. Muzaffer Arslan'la Kuzey Irak'ı, Türkmenleri, Irak seçimlerini ve Türkiye'nin Irak politikasını konuştu.

F. Çelik: Irak'ın şu andaki genel durumu ve 15 Aralık tarihinde yapılan Irak seçimleri ve sonrasındaki yapılanmahakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Dr. Arslan: Üç buçuk sene önce Amerika'lılar Irak'a girdikten sonra Türkmenler büyük ümitlerle hayatlarında birçok değişiklik olur diye sevinmişlerdi. Amerika'nın iddiası, "Irak'a demokrasi ve özgürlük getireceğiz" şeklindeki ifadelerdi. Ancak zamanla Irak'ın içinde ciddi birtakım değişiklikler oldu. Amerika Irak'a girdiği zaman Irak'ın içindeki bazı grupları yanına alarak Irak'ta iktidarı sağlamak için

birçabaiçerisine girdi. Belki bu işi yapmakla ilk hatasını yapmış oldu. Çünkü Irak'ın içinde olup bitenler, Saddam döneminde yapılan haksızlıklar ve mezalimler sadece Kürtlere ve Şiiilere karşı yapılan bir şey değildi. Irak'ın bütün etnik gruplarına, bütün mezheplere hatta kendi partisi içinde olan insanlara karşı büyük bir zulüm yaptı, ama bundan daha çok pay alanı Türkmenler oldu. Bu hem Arap olmamaları, hem de Türkmenlere karşı eskiden beri olan ciddi düşmanlıktan dolayı idi. Türkmenlerin önde gelenleri idam edildi, soykırım yapıldı, onbinlerce Türkmen sürgünlere gönderildi, hapishanelerde çürümeye terk edildi, mahkemelerde süründürüldüler.

Şimdi tabii ki, "Amerikalılar gelince rahat bir nefes alacağız" diye düşünüyor, ancak

Saddam gitti ve özellikle Türkmen bölgelerinde Kürtlerin hakimiyetiyle karşı karşıya kaldı, daha doğrusu Kürtler bu durumu istismar ederek, hem Türkmen bölgelerinin etnik yapısını değiştirmek için çaba içerisine girdiler, hem de bu bölgelerde hakimiyet kurmaya çalıştılar. Türkmenlerin bütün şikayetleri, bütün müracaatları olumsuz sonuçlandı veya hiç cevaplandırılmadı.

Bu üç yıl içinde iki seçim yapıldı, bu seçimlerde çok açık olarak bir suiistimal, bir tevizat söz konusu oldu. Ancak seçimlere gelmeden önce çok sayıda Iraklı Kürt vatandaşının Irak'ın kuzeyinden Türkmen bölgelerine getirilip yerleştirilmeleri ve bunlara özel olarak bazı imkânların sağlanması, ibrenin devamlı Kürtlerin lehine dönmesine sebep oldu. Buna önceleri Amerikan

yönetimi göz yumdu, bilahare Iraklı yöneticiler de bu davranışa ortak oldular. Haliyle bütün olup bitenleri, bütün haksızlıkları Iraklı yöneticilere de tamamen yüklememiz doğru olmaz. Bu süreçte tabii ki Türkmenlerin de bazı eksik tarafları vardı. Özellikle siyasi yapılanmada birtakım sıkıntıları olmuş, en azından Irak'ta politika yapan siyasi gruplar kadar eski bir siyasi geleneğe sahip olmamalarının da büyük etkisi olmuştur, çünkü bilindiği gibi Irak'ın güneyinde yaşayan Şiiiler, İran'ın desteğiyle ciddi bir varlık kazanmışlar, Saddam döneminde sayıları 100 bini bulan silahlı güçler, milisler oluşturmuşlardır. Son 15 yıl içerisinde Irak'ın kuzeyinde oluşan güvenlik bölgesinden yararlanarak, tabii daha önceden de hazırlıklı oldukları için ciddi bir milis kuvvete sahip

olmuşlardı. Ayrıca siyasi gelenekleri de vardı. Irak Türkmenlerinin siyasi yapılanmasında daha ziyade milli ve milliyetçi bir yapıları vardı. Ancak bu ortamda sadece milliyetçi bir söylemle başarı göstermek mümkün değildir. Biraz da Irak'ın içindeki gerçekleri görerek, Irak'taki etnik ve mezhepsel yapıyı görerek bazı siyasi etkinliklerde bulunmaları gerekirdi. Bunlarda geç kalmıştır, ama hiçbir şey yapılmadı değil, bir gayret gösterildi, fakat bu gayretler yetersiz kaldı. İşte bugün sonucu belli olan seçimlerde Irak Türkmenlerini temsilen Irak Türkmen Cephesi siyasi yarışa katılmıştı, maalesef cephe adına Kerkük'te bir milletvekili kazanıldı. Diğer ittifaklarla da iki milletvekili daha kazanıldı, o da Musul'da Sünni ittifaklarla

girilen partilerle kazanılmıştır. Geçen sene özellikle Kerkük'te seçime katılım 73 bin civarında olmasına karşın aldığımız bu sonuca göre aşağı yukarı 59 bin Türkmen oyu çıkmıştır Kerkük bölgesinden. Bu büyük bir farktır, kaldı ki bizim beklediğimiz 200 - 300 fazla bir oydu, ancak böyle bir sonuçla karşı karşıya kaldığımız ortadadır. Bunun büyük ölçüde seçim sistemindeki yanlışlıklarla ve Kürtlerin seçim sandıklarında yaptıkları tevizatlarla alakası olduğu bir gerçektir, ama bunun yanı sıra da son üç sene içerisinde tespit ettiğimiz, Türkmen vatandaşların da siyasi güçlerini benimsememesinden ileri gelmektedir. Bu da zamanla değişebilir, biraz önce de belirttiğim gibi Türkmenler siyasi yapılanmada diğer gruplara göre geç kalmışlardır.

Bilindiği gibi Irak Milli Türkmen Partisi, Körfez Savaşı'ndan sonra Türkmen haklarını iddia ederek ortaya çıkmış ve dünya kamuoyuna Türkmen meselelerini duyurmakla başlamıştır. O dönemde bizim başkanlığımızda olan faaliyetler vardı. Gerek Amerika'da, gerek Avrupa'da olsun, haklarımızı savunuyorduk. Daha sonra Irak siyasi yapılanmasında Irak Türkmen Cephesi olarak buyarışagırıldı. Anlaşılan şu ki; Irak Türkmen Cephesi'nin yapısında bir eksiklik vardır, temennim; ileride bu yapının düzelmesi veya başka alternatiflerin doğmasıdır.

Gül Irak parçalanmasını red ederek Kerkük'ün kötü durumuyla ilgilenmeyi istedi

Irak'ta yaşanan kaos ortamındaki can kaybına karşı ülkesinin tedirgin olmasını dile getiren Türkiye dış işleri bakanı Abdullah Gül, Irak'ta bir an önce barışın sağlanmasını temenni etti.

Arap dış işleri bakanları toplantısında konuşan Gül, parçalanmış Irak'ın ardından hiç kimsenin istemediği bir sorunu olacağını söyleyerek her kesin bütün bir Irak için çalışmasını istedi. Bölgede gerginliğe neden olabilecek Irak'tan söz ederken Gül, Kerkük konusuna değinerek

Irak hükümetine ve milletine yardımcı olamaya çağırdı.

Küvey Irak'ta olası bir devlet oluşması konusuna cevap vererek bütün bir Irak görmesini temenni ederek bu hususta Arap Camiasinin rolüne işaret etmiştir. Sözünde Gül devlet kurma muhabetleri olanlar bu konudan vaz geçmişlerdir dedi.

Güvenlik tedbirlerinin asayışı sağlıya bileceğine karşı Gül, güvenlik tedbirlerinin yanında siyasi uzlaşmanın oldukça önemli olduğunu söyleyerek Irak kanlı olayı durdurmak herkesin

görevi olduğuna dikkat çekti. İran nükleer projesi hususunda ülkesinin endişesini dile getiren Gül, bölgede büyük bir soruna yol açabilir ve herkes bu konu hakkında sorumlu olduğunu diyerek

Filistin konusunda tarafların acil uzlaşmaya ulaşmalarını ve milli hükümet kurmalarını istemiştir. Ankarada ise Büyük Birlik Partisi Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu kuzey Irak'ta bir Kürt devleti kurulursa

bölgede ikinci İsrail haline geleceğini anlatmıştır. Yazıcıoğlu Kürt devleti kurulduğu halinde Kürtlerin değil impiryalizimlerin çıkarına olacağını anlattı. Konuşmasında

Yazıcıoğlu Kürtlerin Kerkük'teki demografi yapıyı değiştirmeleri olduğunu ve çabalarının önünde durmanı ve Türkmenlere sahip çıkmanın gerekli olduğunu vurguladı.

Eliktirik Bakanı önümüzdeki yaz ayında eliktirik durumunun iyileşmesini söyledi

Eliktirik Bakanı Kerim Bahit Bakanlığının eliktirik durumunun iyileşmesi uğrunda yeni planlar hazırladığını açıkladı. Önümüzdeki bir kaç sene içerisinde eliktirik alanında fark edilecek şekilde iyileşmeye işaret eden bakan, uluslararası şirketlerle bu hususta

anlaşma yaptıklarını ve yaz sezonundan önce eliktirik gücünün 1700 mv ye yükseleceğini 3 saat eliktirik kesintisi yerine 3 saat eliktirik verileceğini dedi. Sabah gazetesine söz eden bakan, çalışmalarında engellere değinerek akar yakıt, benzin ve

doğla gaz kıtlığından kaynaklanan sıkıntıları dile getirdi. Bu çalışmayla ülkede eliktirik ürünü böylece 6000MV .yükselecektir. Söylenmeye değeri ki, eski dönemden oldukça kötü bir durum şimdiki yönetime terk edilmiştir.

Aynı zamanda Eyhem Samarai döneminde de yanlış sözleşmeler neticesinde aynı şekilde bakanlığa olumsuz bir şekilde yüklenmiştir. Konuşmasının sonuna gelecek yıllar içerisinde eliktirik durumunun iyileşmesini vurgulamıştır.

Zalmai Halilzad:**Yeni petrol kanunu uzlaşmayı sağlamada önemli bir adımdır dedi.**

Bakanlar Meclisince çıkarılan yeni petrol dağıtım kanunu ülkede uzlaşmaya gerçek bir şekilde yol açacağı düşünülürken Iraklıların ekonomisi seviyelerini yükseltmeye vesile olacağı düşünülüyor. Çünkü bu kanun Iraklı liderlerin beraber çalışma ve hareket etmelerine bir işaret olması yanında, ülkede petrol idaresinden kaynaklanan endişeyi giderilmede sebebe olacaktır. Federal gelirin %90'ını oluşturan ve petrol yatağına sahip olan Irak'ta bu kaynakların gelirini iyice idare etmek önemli konulardan biri

sayılır. Kanun tasarısı Iraklılara kendilerine güvenmeği ve petrolün aralarında eşit ve adil bir şekilde dağıtılacağına inandıracaktır. Olay merkezi bir şekilde yapılarak ülkenin birliğinde bozmayacaktır. Olanlara göre petrol kanunu bir çok nedenlere göre başarılı bir kanun olacaktır. Bazı aşığıya alacağız:

1. kanun petrol Irak milletinin varlığıdır geliri eşit bir şekilde illerin nüfus yoğunluğuna göre her kеше dağıtılmasını öneriyor.
2. eyalet ve ferarallar

arasında yeni bir ortaklığa yol açar. Buda hükümeti demokrasiye ve federal yapıya kayıtlı olmaya sevk eder.

3. Enerji hususunda karar alacak kurumların oluşturulmasına yol açar 'Gaz ve Petrol federal konseyi'. Konseyi Irakın tüm illerinden ve eyaletlerinden temsilciler kapsayacaktır.

4. petrol gelirinin tek milli bütçeye gitmesini sağlar ve oradan iller gelirlerini oranlarına göre sağlayabilirler.

5. petrol anlaşmalarını açıklar ve gelirini belirler. Buda millet ile

siyasi otoritenin arasında güvene yol açar yolsuzluğu yok etmeye çalışır. Kanun petrol bakanlığına düzenleme rolünü verirken Irak'a idhal edilen malların hususunda geliştirmeye neden olacaktır. Kanun çevreye korumakta rolü olacaktır. Çevrenin uzvi maddelerden koruması geçen dönemden kendisine bir farklılık kazandıracaktır. Kanun tasarısı parlamento tarafından onaylanması beklenirken Irak devleti içerisinde büyük sorunların çözülmesi beklenilmektedir..

İller arasında petrol dağıtımının yeni mekanizmasını Petrol bakanlığı uyguluyor.

Petrol bakanı Hüseyin Elşehrani iller arasında yeni petrol dağıtım porjesi uygulanırken illerdeki nüfus yoğunluğu göz önüne alınacağı vurguladı. Haftalık olarak yapılacak

petrol dağıtımı ülkede üretilen ve yurt dışından idhal edilen petrol ürünleri oranına göre olacağını söyleyerek, bakanlığın daha önce planlı dağıtım yapmasını bozulmasını terör ve

sabotaj eylemlerine tensip etti. Geçen aşamada illerin kendi isteklerine göre talep takdim etmelerini anlatarak, bu konunun artık el verişli olmadığını açıkladı.

Afan air Türk hava şirketi başkanı Mısır'daki muhtemel toplantıya da itiraz etmiyor. ABD'nin ise İstanbul toplantısına "olumlu" bakıyor. Bu arada, ABD Dışişleri Bakanı Condoleezza Rice'ın, İran'la bakan düzeyinde doğrudan ikili görüşme yapabileceği bildirildi. Bakanlığın sözcüsü Sean McCormack, Rice'ın Irak konusunda yapılacak bakanlar düzeyindeki uluslararası toplantıda İranlılarla ikili görüşme ihtimalini dışlamadığını söyledi. McCormack, Rice'ın İran Dışişleri Bakanı Manučehr Muttaki ile sadece Irak konusunu görüşebileceğine işaret etti.

Simon Özkan Anadolu Haber Ajansına yapmış olduğu açıklamada Iraklıların Türkiye'ye ziyaret yapmakta büyük ragbetleri olduğunu belirtti.

İlk aşamalarda uçuş seferleri Erbil'den Antalya'ya olacaktır. İlk seferin 25 Nisanda yapılmasına işarey eden Özkan, seferlerin başarılı olması takdirde şirket sefer sayısının

artırılmasını düşünüyor .dedi. Söylenmeye değerki, Filay air Türk hava şirketi Aralık 2005 tarihinden itibaren KuzeyIraktanİstanbul .sefer yapmaktadır

Kuzey Irak ve Türkiye sahilleri arasında Uçak Hattı**Irak'a komşu ülkeler mayısta İstanbul veya Kahire'de buluşacak**

İstanbul'un ev sahipliğinde nisan başında yapılması için Türkiye'nin talip olduğu "genişletilmiş Irak'a komşu ülkeler toplantısı"nın, mayıs ayında yapılabileceği açıklandı. Toplantının yeri ise henüz belirlenmedi. Mısır, yalnızca Irak'a komşu ülkeler dışişleri bakanlarının katılacağı bir toplantı için çabalarını sürdürürken Türkiye ise, İstanbul'da ABD'nin de aralarında bulunduğu BM Güvenlik Konseyi daimi üyelerini (P5) Irak'ın komşularıyla aynı masada buluşturmak için çalışıyor. Irak Dışişleri Bakanı Hoşyar Zebari, mayıs ayı başında Irak

dışında bir toplantı yapılacağını duyurdu. Geçen ayın ortalarında Irak'ın başkenti Bağdat'ta yapılan "komşu ülkeleri yüksek düzeyli memurlar toplantısı"nda Kahire, bir sonraki dışişleri bakanları toplantısı için ev sahipliğine talip olmuştu. Ankara ise, nisan başında komşu ülkelerin yanı sıra P5 ile G-8 üyelerinin de İstanbul'da bir araya gelmesi önerisinde bulundu. İstanbul'a, İran ile Irak'ın "sıcak bakmadığı" biliniyordu. Zebari'nin "Mayısa ertelendi" sözleri, "toplantı mutlaka Bağdat'ta yapılсын" yönündeki Irak görüşünün de değiştiği anlamına geliyor. Ankara,

toplantıya ev sahipliği yapmakla birlikte Mısır'daki muhtemel toplantıya da itiraz etmiyor. ABD'nin ise İstanbul toplantısına "olumlu" bakıyor. Bu arada, ABD Dışişleri Bakanı Condoleezza Rice'ın, İran'la bakan düzeyinde doğrudan ikili görüşme yapabileceği bildirildi. Bakanlığın sözcüsü Sean McCormack, Rice'ın Irak konusunda yapılacak bakanlar düzeyindeki uluslararası toplantıda İranlılarla ikili görüşme ihtimalini dışlamadığını söyledi. McCormack, Rice'ın İran Dışişleri Bakanı Manučehr Muttaki ile sadece Irak konusunu görüşebileceğine işaret etti.

Serbest bırakılan İngiliz askerler Tahran'dan Londra'ya doğru yola çıktı.

İngiliz askerler evlerine dönüyor İki hafta önce Basra Körfezi'nde devriye gezerken gözaltına alınan İngiliz donanma personeli İngiltere'ye dönmek üzere yola çıktı. Ahmedinecad, tek kadın denizci olan Faye Turney hariç tüm denizcilerle tek tek el sıkıştı Aralarında deniz piyadeleri de olan 15 denizcinin bu sabah Tahran Havalimanı'ndan bir ticari uçakla havalandığı açıklandı. İngiltere yetkilileri, 23 Mart'ta gözaltına alındıktan sonra tutuldukları yer

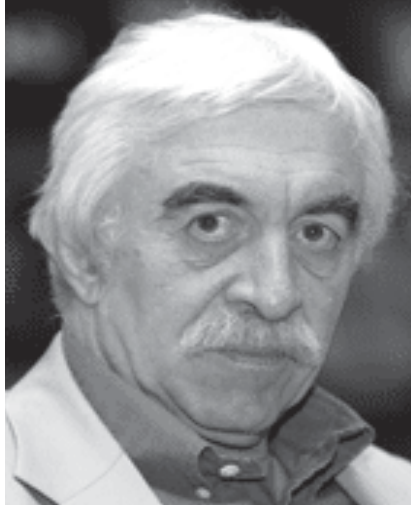
bile açıklanmayan denizcilerle ilk kez dün akşam görüşebilmişti. Bu görüşme, İran Cumhurbaşkanı Mahmud Ahmedinecad'ın dün sürpriz bir açıklamayla denizcilerin salıverileceğini duyurmasını izledi. Başbakan Tony Blair İran'ın tavrı değişikliğinden memnuniyet duyduğunu söylerken yetkililer, bu kararın alınmasını sağlamak için bir pazarlık yapılmadığını ısrarla vurguluyorlar. Ahmedinecad dün Tahran'da düzenlediği basın toplantısında İngiliz askerlerinin

İran kararlarına girdiği iddiasını yinede ancak bir özür talebinde bulunmadan bu kişilerin İngiltere'ye "armağan" olarak salıverileceğini söyledi. İran Cumhurbaşkanı Mahmud Peygamber'in doğum gününü, Hristiyanların Paskalya ve Musevilerin Fışh (Hamursuz) bayramları şerefine salıverileceklerini ifade etti. İngiliz askerleri gözaltına alan sahil güvenlik personelinin komutanlarına 'cesaretleri dolayısıyla' madalya takmasının ardından bu açıklamayı

yapan Ahmedinecad, gözaltındaki askerlerin derhal serbest bırakılarak Tahran'daki havalanana götürüleceğini belirtti. Daha sonra 14'ü erkek, 1'i kadın toplam 15 denizciyle salıverilecek olmaları münasebetiyle yapılan törende bir araya gelen Ahmedinecad, tek kadın asker olan Faye Turney hariç denizcilerin hepsiyle tek tek el sıkıştı ve sohbet etti. İngiltere ile İran arasında askerlerin salıverilmesi için bir süredir diplomatik temaslar yapıyordu. Ancak ilk doğrudan görüşmeler Salı gecesi başladı.

Kerkük, petrolü ve milleti

cengiz candar

O gün bugündür, "Altın hızma mülayim/ Seni Hak'tan dileyim/ Yaz günü Temmuz'da/ Seni terle benim sileyim/ Gün gördüm, günler gördüm/ Seni gördüm Şad'oldum" dizelerinin vakur nağmelerini işittim anda, tüylerim ürperir, nedenini bilmem, gözlerim dolar.

"Altın hızma" adeta vakarın milli marşıdır. Vakarı müzik haline getir diye bir komut verilse, bundan ancak "Altın hızma mülayim" çıkardı. Türküğü derleyen, yaşı 70'e doğru yol alan Kerkük'ün evladı Abdurrahman Kızılay'dır. Onun ağzından dinlemek bir başka olur. Ama, biz ilkençliğimizde Ruhî Su ile onu sevdi. Sonraları Müslüm Gürses'in hançeresinde dinlediğimizde de heyecanlandık.

"Altın hızma mülayim"ın Kerkük türküsü olduğunu işittim gündün beri bilirim. O gün bugündür de, Kerkük'e karşı içimde bir sevgi, tuhaf bir saygı. Ve, en önemlisi merak. Kerkük'ü görmekten bu dünyadan gitsem, gözüm açık gidecekmişim gibi duyguya kapılmışım.

Merakım, 2003 yılının Temmuz ayında zail oldu. Kerkük'ü ilk kez o vakit, Saddam'ın devrilmesinden sonra görebildim. Erbil yolundan Kerkük'e yola çıktığımda içimin içime sığmadığını

hatırlıyorum. Bir saatlik yolun her milimini, Kerkük'e bir milim daha yaklaştıkça aklımın heyecanılabelleğime emiyordum sanki.

Kerkük'ü yeryolun sağ ufkunda topraktan fıskıran alevlere, metan gazının ilahi ateşine gözüm takılınca Baba Gurgur'un orası olduğunu anladım. Mezopotamya'nın ilk petrol bulunan alanı, Kerkük'ü günümüzün Kerkük'ü yapan başa bela zenginlik kaynağı.

Benim için Kerkük yine de önce türkü idi. Sadece "altın hızma" değil, İbrahim Tatlıses'in ilk zamanlarından bir başka Kerkük türküsü "Beyaz Gül, Kırmızı Gül" ve yine ilkençlik yıllarımızın unutulmaz sesi Selda Bağcan'ın 1972'de Altın Orfe yarışmasına taşıdığı "Kalenin dibinde taş ben olaydım/ Gelene geçene yoldaş olaydım/ Bacısı güzele kardaş olaydım/Kalk gidek çayhanaya/baba, gönlüm eğlensin/ Yarın Hak'ın divanında doğru da söylensin" dizeleriyle o ölümsüz Kerkük türküsünü zihnime nasil sülebilirdi.

Sadece bunlar da değil. "Aydolayanı", "O yana dönder meni"... Kerkük dendiğinde kulağımda çınlayan Kerkük türkülleri. Bunları o kadar kendi kültürel kodlarını olarak edinmiş olmalıydım ki, kendimi,

bunları, dolayısıyla Kerkük'ü ele güne terk edemedim. Elden çıkmış olsa bile, benim ruhumda ele güne terkedilemezdi Kerkük.

Geçen yıl bu zamanlar, Bağdat'daki ikametgahında (daha doğrusu 2003'te Baas rejimi yıkılana dek, geçenlerde idam edildiği sırada kafası kopan Saddam'ın üvey kardeşi, zalim istihbarat örgütü Muhaberat'ın başı Barzan Tikriti'nin eviydi) sohbet ederken, kendisi de Kerküklü bir aileye mensup Irak Cümhuriyetli Celal Talabani, bana, "Kerkük, Türkler için gerçekten ne kadar önemli?" diye sormuştu. O an, onun zihninde "Türkiye için önemli olan acaba Kerkük petrolleri mi" soru işaretinin farkındaydım. Benim cevabım, dahadoğrusu tepkim, saniye sektiirmeden geldi: "Çok önemlidir. Biz, çocukluğumuzdan beri Kerkük'ün kültürel mirasıyla büyüdük." Bu cevabı verdiğimde, zihnimde Kerkük türkülleri melodik bir resme geçti halindeydi.

Dedim ya, Kerkük, benim için önce türküydü...
Türkü, kimlik ve benlik için çok önemlidir. Kerkük türkülerinin, Türk kimliği ve benliğindeki yerine benzer bir yerinin, Kürtçe Kerkük türkülleri bakımından Kürtlerde bulunmadığını biliyorum. Daha doğrusu, Kerkük Kürt türküsü olduğundan bile emin değilim. Buna karşılık, Kürtlerin, Kerkük'ün belirleyici kimliğinin Kürdistan aidiyeti olduğunu çok işittim. Hatta, Kürdistan aidiyetinden de öteye, Kürt olduğunu ileri süren çok sayıda çalışma vardı ve bu çalışmaları ilk bakışta bilimsel bir disiplinle yaptığı izlenimini veren bir uluslararası hukuk doktorunun, Kerkük'lü Kürt,

Nuri Talabani'nin bu konuda yazdığı tüm kitap ve makalelere ilişkin yeterli bilgi vardı. O yüzden, Kerkük'ü çıplak gözle görmek, benim için bir "olmazsa olmaz" hükmü haline gelmişti.

Görmemiş olsam bile, Kim ne derse desin, Kerkük, benim ruhumda bir "Türk-Türkmen şehri" hüviyetini korumuştur. Çocukluğumdan beri ruhuma kazınmış o güzel türküler, Türkçe idi ve Kerkük türküleriydi ne de olsa.

Celal Talabani ile Süleymaniye ve aklarımda Dukan'da yaptığımız kısa bir tartışmayı hatırlıyorum. Kerkük'ün "tarihi ve coğrafi olarak Kürdistan'a dahil olduğunu" söylediği anda, yüzümdeki alaycı tebessümü fark etmiş, "Bunu söylemiyorum. Şemseddin Sami söylüyor" diye ısrar etmişti.

Bu Şemseddin Sami referansını duya duya ezberlemiştim. Wikipediya, Arnavutluk 1850 doğumlu ve İstanbul'da 1904'de ölen Şemseddin Sami için "Arnavut kökenli Türk yazar ve araştırmacısı" diyor. Bugünlerde Türkiye'de metrekaşe başına en az dört araştırmacı-yazar düştüğüne bakılırsa, Şemseddin Sami bunların atası sayılabilir.

Şaka bir yana, Şemseddin Sami, Türkçeye, yani Anadolu'da olağanüstü hizmetleri olmuş birisidir. Nitekim, aynı Wikipedia maddesi ondan şöyle söz ediyor: "Yaşamının son yıllarını araştırarak, yazarlık geçirdi. Tüm yaşamını Türkçeye adadı. Dilin sorunlarını inceledi, Türkçenin yabancı sözcük ve kurallardan arındırılmasına çalıştı. En önemli çalışmalarını dil konusunda yaptı. Türkçeye Osmanlıca denilmesine karşı çıktı. Ona göre Türkçe konuşan

kavmin adı Türk'tü. Arapça ve Farsça sözcükler yüzyıllarca kullanılmalarına rağmen Türkçeye kaynaşmamış, yabancı kalmışlardı. Doğu Türkçesi, söyleyiş kabalığına karşın sözcük dağarcığı bakımından Batı Türkçesi'nden zengindi. Bu nedenle Batı Türkçesi'netericil edilmedi. Türkçeyi zenginleştirmenin yolu yabancı sözcükler yerine Doğu Türkçesi'ndeki sözcüklerin kullanımının artırılmasıydı. Şemseddin Sami, Osmanlıca'daki sözcüklerin yüzde 80'inin konuşma dilinde kullanılmadığını, Tanzimat edebiyatının Osmanlı ve Osmanlı etkisinden uzaklaşmaya başlamasına rağmen, sözcük kaynağı konusunda sıkıntı çektiğini savundu. Türkçe konusunda çalımlarının yararında tarih ve coğrafya ile ilgili araştırmalar da yaptı."

Görüldüğü gibi, Şemseddin Sami, o dönemin şartlarında bile "Türkçü" sıfatını hak eden, ciddi bir araştırmacı. İki ciltlik Kamusu (1899-1900) döneminin en önemli Türkçe sözlüğü idi. 1889 ve 1898 yılları arasındaki emeğini kapsayan Kamus'ül Alam ise 6 ciltlik bir tarih ve coğrafya ansiklopedisi idi. Kerkük'ün nüfus çoğunluğunun Kürt, Kerkük'ün coğrafi aidiyetinin ise Kürdistan olduğu, bu Kamus'ül Alam'ın Kerkük maddesinde de bugün Irak Kürtlerine, Kerkük'e ilişkin en büyük kozu vermiştir. Kürtler, Kerkük'e ilişkin tarihi ve coğrafi iddialarını bir "Türkçü"ye dayandırıyorlar.

Ben, Şemseddin Sami konusunda antrenmanlı olduğum için, Talabani, Şemseddin Sami der demez, sözünü kestim, "O, bir Arnavut'tur ve hayatında Kerkük'e

ayak basmamıştır. Şemseddin Sami ile Kerkük'ün coğrafi ve tarihi kimliğini belirleyemezsiniz" dedim.

Talabani, alta kalmamak için, "Peki ya, İsmet Paşa'ya ne diyeceksin" diye üsteledi. İsmet Paşa'nın Kerkük ve Kürt kimliği konusunda bir şey söyleyip söylemediğinden habermiyoktu. Butopa hiç girmedim. "İsmet Paşa da sayılmaz. Bitlis kökenli bir Malatyalıdır. Kürt kökenli olduğunu sanıyorum. O nedenle, onun ne dediğini de esas alamayız..."

Celal Talabani güldü. Uzatmadı. Zaten, bu konuda asıl ısrarlı olan, Kerküklü olmasına rağmen o değildi. Mesut Barzani'dir. Kerkük yoluna düşmeden önce, 2003 Temmuz'unun günlerinde Erbil'in kuzeyindeki Selahaddin'de onunla konuşurken, Kerkük konusunu öyle bir keşirip atmıştı ki, konuşacak mecal ve gerek bırakmamıştı. Mesut Barzani, babası Molla Mustafa Barzani'nin Kerkük üzerinde tavize yaşamadığı için, Bağdat hükümeti ile ters düştüğünü ve savaştığını, Kürtlerin kaybettiği yüzbinlerce insanın Kerkük üzerinde uzlaşmadığı için olduğunu vurguluyor, bir anlamda, Kerkük'ü bir "baba mirası" gibi terkedemeyeceği bir manevi yükümlülük halinde ifade ediyordu. Bu kadar duygusallıkla yüklü ya da öyle sunulan bir yaklaşım üzerinde akademik içerikte bir tartışma yapmanın imkanı da, alemi de yoktu.

Gerçekten de, Talabani'nin örgütünün iki numaralı Nuşevan Mustafa Emin, saatlerince uzayan bir Bağdat sohbetinde bana eski günlerin perde arkasını anlatırken, Saddam'ın 1974'te Kerkük'ü Bağdat yönetimi ve Kürt özerk bölgesi yönetimi altında

olacak şekilde ikiye bölmeyi kabul edecek kadar tavize yanaştığını ifşa etmişti. Saddam'la görüşmelere o da katılmıştı. Ama, Molla Mustafa Barzani, yarısı Kürtlere bırakılacak olsa da, bu tavize bile yanaşmamıştı ve 1975'te Kürtlerin mahvına, 1980'lerde soykırım kampanyalarına hedef olan savaş, yeniden başlamıştı. Kerkük üzerinde uzlaşmadığından.

*** **
Kerkük, nasıl bölünecekti? Şehri kuzeyden güneye kat'eden Bağdat Yolu adlı ana caddenin doğusu Kürt özerk bölgesi yönetimi altında olacaktı, batı tarafı ise merkezi hükümetin. U nutm adan söyleyelim, Kerkük'ün Kürt mahalleleri o doğu tarafında yani Çamçalı ve Süleymaniye yolu üzerinde ve yanlarında; petrol bölgesi ise batı tarafında!

Peki, nasıl oluyorda ta 1974'te Kerkük, Arap merkezi yönetimi ile Kürt özerk bölge yönetimi arasında pazarlık kozu olabiliyordu? Türkiye neredeydi? T ü r k m e n l e r n e diyordu? Türkmenlerden söz eden var mıydı? Kerkük, o tarihte Türk değil miydi?

Bu soruların cevapları var. Şimdiden ve en kestirmeden benim açımday geçeri olanı söyleyeyim: Kerkük, hep bir "Türk şehri" idi. Bunun kanıtlarını da sunacağım. Pekala, şu sırada durum ne? Önce şu Kerkük'e bir girelim. O arada, iddiamın dayanaklarını da, yani "kanlıları" da gösteririm.

Kerkük, "Seni Gördüm Şad'oldum"...

Kerkük'e ayak bastığım vakit edindiğim ilk izlenimleri, yaklaşık iki yıl sonra George

Packer'ın "Assassin's Gate-America in Iraq" adlı kitabında okuduğum vakit, hem şaşırılmış ve hem de kendi izlenimlerimin başkalarınıca da doğrulanmış olduğunu görmekten sevinmiştim.

George Packer, Amerika'nın ünlü dergisi New Yorker'ın muhabiri olarak Irak'ta geçirdiği süreyi kitaplaştırdı ve işgal sonrası Amerika'nın Irak serüvenini anlatan nice kitap içinde, onun kitabı, en üst sıralarda yer aldı.

George Packer'ın Kerkük hakkındaki dikkatimi çeken ve benim ilk izlenimlerimle birbir örtüşen cümleleri şöyle:

"Benim gözde Irak şehrim, yaz vakti tam anlamıyla tutsan ve Irak'taki herhangi diğer bir yere benzer şekilde ihmale uğramış, ortadaki çöplerin kapladığı ve trafikten boğulmuş Kerkük idi. Ama ilk ziyaretimde de onu büyüleyici bulmuştum. Bu, bazan sihirli ölçüdeydi. Kerkük, geçmişe yönelik nostalji dolu ve içinde bulunduğu şimdiki durumun karmaşıklığından ise korku duyan, bugünü her dar sokağı adeta üst üste katmanlardan oluşan, merkezi ise gizem dolu bir şehirdi."

Tam da öyleydi. Bir Temmuz günü, Saddam'ın heykelinin Bağdat'ta rejiminin tüm Irak'ta yıkılmasından üç ay sonragirdimKerkük'e. Abartmayayım ama galiba hava sıcaklığı gölgede 50 derece dolayındaydı. Güneşin bu kadar delici ve insanı anında kurutucu olduğu bir şehir varsa, orayı Bağdat bilirdim; Kerkük'ü Bağdat'ı bastırdı.

Şehre Erbil yönünden girince, ilk mahallesiyle de tanıştım. Rahimava. Türkmenlerin için hissetmek için girdiğim şehir ile ilk tanıştığım mekan, bir Kürt mahallesi oldu. Rahimava, Kerkük'ün zaman içinde yavaş yavaş Kürtleşmesinin göstergelerinden biriydi. Fakat, nereden bakılsa, şehrin bir dış mahallesi yani "varoş" sayılabileceği için, benim zihnimde çok önceden oluşmuş

Kerkük'ün "Türkmen kimliği"ni bozmadı. Biraz ilerleyince yolun sol yanında uzanan büyük mahallelerin İmam Kasım olduğunu öğrendim. Kerkük'ü görmeden, orasının hep Kürt olduğunu, Kerkük'ün "Kürt kesimi"nin İmam Kasım'la başladığını biliyordum. İrmağın öbür yanındaydı. Birdenbire, irmağın yine öbür yanında olduğunu gördüğüm, bir köprü ile geçilerek varılan Kale'yi gördüm. Kale'yi görünce, çocuk gibi sevdim. Türklerle tanıştığım Kale'yi gördüğüm anda, Kerkük'ün Türkmenleriyle bulmuş gibi hissettim kendimi.

Oysa, Kale, tepeyi tırmanıp içini gezdiğimde "İşte bir kent soykırımına varsa, budur, tüm dünya ibretle bunu görmelidir" düşüncesini dilime düşüren, insanın içini parçalayacak bir perişanlık içindeydi. Tüm yerleşim merkezleri dümdüz edilmişti. Danyal Peygamber'in kabrinin bulunduğu caminin göz alıcı turkuz kubbesi dimdik, yakıcı güneş altında ışıldıyor ve Kale'de bir zamanlar hayat olduğunu sanki haykırmaya devam ediyordu.

Yanımızda sevimli bir Kerkük Türkçesi ile konuşan, henüz bir beş-on dakika önce yol sormak vesilesiyle tanıştığımız 70'ini aşmış, lehçesi gibi sevimli Abdurrahman Hac Halil, Kale'nin için gezdirirken, taş yığınlarını işaret ederek, sokak isimlerini, sanki hala oradaymışlar gibi evleri ve aileleri anlatıyordu.

Doğma büyüme Kale'li. Oradadığımız, orada yaşamış ve 1997'de Saddam, Kale'yi yerle bir edip, Türkmen kimliğini bir "kültürel soykırım"la silmeye kalkışana dek orada oturmuştu. Evini gösterdi. Evi, taşların üzerine gelişigüzel saçıldığı iri bir tümsekten ibaretti!

Kale'nin içi gibi, söz ettiğim ırmak da yoktu aslında. Hasa

Suyu adlı ırmak, geniş ve çıplak ve zemini çöplerle kaplı upuzun bir topraktan başka bir şey değildi. Saddam, bazı kalkınma "projeleri" namına, yüzyıllarca Kerkük'e hayat vermiş Hasa'yı da kurutmuş, mahvetmişti.

Bu mahvolmuş şehir, kime aitti peki? Saddam'ın on yıllar boyu sürmüş Araplaştırma politikalarından ve yıkılmasından sonra geriye dönmeye başlayan Kürtlerin gelmesi üzerine kime aitti? Ne kadar Arap, ne kadar Kürt, ne kadar Türkmen idi?

Abdurrahman Hac Halil, gözünü dünyaya açtığı zamandan beri, Kerkük'ün Türkmen olduğunu, zamanla Kürtlerin sayısının Türkmenlere yaklaştığını, şimdilerde şehir içinde Türkmenlerin yine de Kürtlerden -ama o da azıcık- daha fazla olduğu kanaatindeydi.

Şehrin kimliğine dair, benim, Kürtlerin dayandığı Şemseddin Sami ve onun Kamus-ül Alem'inin Kerkük maddesinden daha fazla güvendiğim kaynaklarım var.

Türkmen yazarlar, özellikle Erşad Hürmüzlü ve son olarak Prof. Mahir Nakip'in Kerkük üzerinde çok bilgi ve verici, öğretici değerli kitapları var. Onları bir yana kaydederek, bir Batılı, biri köken olarak Ortadoğulu iki isme başvuracağım.

Bunların ilki, David McDowall. "A Modern History of the Kurds" (Kürtlerin Modern Tarihi) adlı kitabın yazarı. 1996 baskılı kalın kitap, bugüne dek, Kürtlerin tarihini ve bugününe ilişkin yazılmış en kapsamlısı. Bazı Amerikan üniversitelerinin uluslararası ilişkiler bölümünde ders kitabı olarak okutulduğunu biliyorum. Kürtler ve Irak, İran, Türkiye ve Suriye'deki Kürt sorunu ve tarihçesiyle ilgili esashi ve ayrıntılı bilgi sahibi olmak isteyen herkesin kütüphanesinde bulundurması şart olan kitabında, Kürtlere sempatiyle yaklaştığı belli David McDowall'ın Kerkük'e ilişkin görüşlerini satırlarım önemsiyorum:

"(Kerkük'te) Türkmenler, başlangıçta çoğunlukta olan unsurdur. 1930'lar ve 1940'larda ağalarının insafsızlığın sonucu topraklarından sürülen ve büyüyen petrol endüstrisinin cazibesine kapılarak fırsat arayan Kürtler de artan oranlarda şehre yerleşmeye başladılar. 1959'da 150,000'lik nüfusun yarısı Türkmen, yarıdan az Kürtlerden oluşuyordu ve aradaki farkı da Araplar, Asuriler ve Ermeniler dengeliyordu."

McDowall, Irak'ın sayısı pek az olan dürüst nüfus sayımlarından biri olan 1947 sayımında Kürtlerin şehirdeki oranının yüzde 25, vilayet sınırları içinde ise yüzde 53 olarak veriyor.

Benim asıl şaşmaz kaynağım Hanna Batatu'dur. Hanna Batatu deyince duracaksınız. Modern Arap tarih yazımının dev eserlerinden birini vermiş olan büyük insandır o. "The Old Social Classes and the Revolutionary Movements of Iraq" (Irak'ın Eski Sosyal Sınıfları ve Devrimci Hareketleri) adlı iki ciltlik ve 1283 sayfalık eseri, dünyadaki Irak uzmanları ve Irak uzmanı olmaya niyetlenen kim varsa, onlar için "olmazsa olmaz" bir kitaptır. Hanna Batatu, bu kitabı yazmak için tüm ömrünü harcamıştır.

Hanna Batatu'nun hayat serüveni benim ömrüme en büyük hayıflanma konularından biri olagelmıştır. Bir Filistinli Hristiyan olan Hanna Batatu, 1926 yılında Kudüs'te doğmuş, 1948 yılında İsrail devletinin kurulması üzerine, ülkesini terkederek ABD'ye gitmiş, Washington'da Georgetown Üniversitesi'ni bitirdikten sonra Harvard'da doktora yapmıştır. 1964'den 1982'ye dek Beyrut Amerikan Üniversitesi'nde hocalık yapmıştır. Sonra tekrar Georgetown Üniversitesi'ne kendi alanının en saygın isimlerinden biri olarak, profesör olarak dönmüştür. 2000

yılında Connecticut'ta öldü. Hayıflanmamın sebebi, adımları on yıllardır bilmeme ve aynı dönemlerde aynı mekanlarda yaşamış olmama rağmen kendisiyle tanışmamış olmam. Beyrut'ta 1970'lerde ve 1980'lerin başında kaçırıldığım yetmediği gibi, 1999'da Washington'da yaşarken de onu kaçırmış olmam. Halbuki, Georgetown, Washington'daki evime yürüyerek 10 dakika ötedeydi. Ve, ben Hanna Batatu'nun dev eserini yıllar öncesinden edinmiş ve üstelik Washington'da Hanna Batatu'nun az ötesinde yaşarken de Irak ve Kerkük ile ilgiliydim.

Konumuz Kerkük idi değil mi? O halde, Hanna Batatu'nun ölümsüz eserinde, Kerkük ile ilgili şu satırlarına göz atalım: "Bağdat'ın 180 mil kuzeyinde yer alan ve bir petrol merkezi olan Kerkük, pek uzak olmayan bir geçmişe dek, her zaman Türk olagelmisti. Derece derece, Kürtler, çevredeki köylerden gelip şehre yerleşmeye başladılar. Petrol endüstrisinin büyümesiyle göçleri arttı. 1959'da şehir nüfusunun üçte birinden fazlasına kadar şiştiler ve Türkmenler yarının altına indiler. Asuriler ve Araplar da, 120,000 toplam nüfusun geri kalanını oluşturdular. Erbil gibi, diğer Türk şehirleri benzer bir süreçten geçmişlerdi. Erbil, büyük ölçüde Kürtleşti ve budağışım sessiz sedasız, barışçı biçimde gerçekleşti. Ama, Türkiye ile güçlü kültürel bağlarını koruyan Kerküklüler, daha sıkı bir dokuyla örülmüş ve daha güçlü bir etnik kimlik duygusuna sahiptiler."

Hanna Batatu, bir büyük siyaset sosyolojisi ustası olarak, Kerkük'teki değişimin sınıfsal analizinde yer verir: "... Borç verenler Türkmen, borçlular Kürtler, tüccarlar, aracı dükkan sahipleri, zanaatkarlar Türkmen, petrol işçileri, marabalar, seyyar satıcılar Kürtlerdi. Fakat birçok yoksul Türkmen ve pek de az

sayıda olmayan Kürt zengin de vardı." Bana inanmayanlar, Hanna Batatu'nun iki tuğla kalınlığındaki iki ciltlik kitabının 913. sayfasına bakabilirler...

*** **

Bugününün Kerkük'ünde -2003 Temmuzunda 50 derece sıcak altındaki ilk buluşmamdan bu yana defalarca ayak bastım; Erbil yönünden kuzeyden, Bağdat yönünden güneyden, Musul yönünden kuzeybatıdan, Süleymaniye yönünden doğudan, her yönünden girdim Kerkük'e, her yönünden çıktım-şehrin sakinlerinin etnik özelliklerine dayalı zenginlik farklarını görmek, anlamak imkansız. Kerkük'ün tümü akıl almaz ve hüznü verici bir pejmürdelikte.

İmam Kasım, Rahimava, Şorja gibi mahalleler, Kale'nin Süleymaniye yönüne bakan tarafı, stadyumun içi ve çevresi silme Kürt ama Kale'nin dibi, eski çarşı civarı, Musalla, Sarıkahya, Bağdat Yolu, Tisin, hatta ilk petrol kuyularına doğru uzanan Şirket gibi semtler ya silme, ya çoğunlukla Türkmen. Araplar, şehrin güney kuzeyinde, zaten fanatizm den

Kerkük, kuzeyinde ki Altınköprüde eşit oranda Türkmen ve Kürt, güney yönünde ise Tazehurmatu, Tavuk'ta Türkmen, daha güneyinde ve güneydoğusundaki Tuzhurmatu ve Kifri'de birbirine denk Türkmen ve Kürt, Musul ve Havija yani kuzeybatı ve güneybatı yönlerinde genellikle Araplar tarafından kuşatılmış bir kent.

Kırsal alanı, her vakit olduğu gibi, Kürt. Her yer, içi ve dışı, müthiş bir terkedilmişliğin, ihmalin, pisliğin, pejmürdeliğin ve bunların tümünün ürettiği yoksulluğun pençesinde.

Kerkük'ün kimliğini ne olduğunu ne kovalarken, bugün bulacağınız ortak kimlik, ne yazık ki, bu pejmürdelik.

Geçmişte ise, bunca farklı unsur - Türkmen unsur şehir içinde, Kürt unsur kırsalda diğerlerinde çok iken- ortak kimliği "hoşgörür" olmalı. Bunu, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonrasının bölge uzmanı, Irak'la ilişkin önemli kaynak kitaplarına imzasını atan İngiliz E.B. Sloane, "Kerkük, doğu Türkiye'nin tüm ırklarının -Yahudi, Arap, Süryani, Ermeni, Keldani, Türk, Türkmen ve Kürt- bir koleksiyonu idi ve dolayısıyla fanatizmden hatırı sayılır ölçüde arınmış idi" cümlesiyle ifade ediyor.

George Packer ile başladık, onunla bitirelim. Yukarıda adını andığımız kitabında, "Fanatizm, etnik temizliğin mirası oldu. Saddam rejiminin yıkılmasından sonra, Kerkük tarihinin her safhası, şiddete dayalı bir rekabetin konusu oldu. Kürtler, Araplar, Türkmenler, tümü de, içinde sadece büyük kümelerin bulunduğu bir şehirde etnik üstünlük iddiasında bulunuyorlar" diye yazıyor. Yani, Kerkük şehrinde hiç kimse mutlak çoğunluk değil. Sorununu da "çoğulculuk" çözebilir.

Çoğulculuk, zaten fanatizm den arınmayı, karşılıklı hoşgörüyü mecbur kılar.

Ezcümle; Kerkük, bugün artık tek başına hiç kimseye ait sayılamaz. Hepsinin ve herkesin.

Benim için ise, geçen hafta yazdığım gibi, Kerkük'te türkülerden önce gelmişti. Kerkük, benim için, hep "Altın Hızma"nın dizeleri olarak kalacak.

Gün gördüm, günler gördüm/Seni gördüm şad'oldum!

Cengiz ÇANDAR cengizcandar@referansgazetesi.com

Kerkük, benim için önce türküyü. İlk gençlik yıllarımızda, Ruhi Se'nun bas-bariton sesinden "Altın Hızma" avazı yükseldiğinden geçerdik.

Özel Raportaj, Irak Milli Türkmen Partisi Başkanı Cemal Şan

* Kürt Yurt Severler Birliği ile Irak Türkmen Milli partisi arasında Türkmen davasına farklı bakış açıları vardır.

* Kürt va hatta Arap partiler Türkmenleri bit iki kişileri öldürdüğünde kaçacak ve korkak olarak nitelediler.

* Asayiş Erbil'de 15 büromuza el kondurdu.

* Kürtlerin uydu kanalları Kerkük'ü kürt diyorlar... bizde uydu kanalımızdan Kerkük'ü Türkmen diyoruz.

* Önce milliyetler hoşgörüle şiddetten uzak yaşamalıdır.

Raportajı gerçekleştiren

Faruk Cemil

Aram Cemal

Cemal Şan .. Irak Milli Türkmen Partisi Başkanı.. Irak Türkmen Cephesi Yürütme Kurulu üyesi.. 1977 senesinde Bağdat Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkçe Dili bölümü 1977 yılı mezünü.

S. Kerkük meselesine bakışınız nedir?

Cemal Şan : kerkük kenti Türkmen özellikli bir Irakkentidir. Kentte Kürt, Arap ve Kıldıaşuri kardeşlerimizin oluşumuna da inanıyoruz.

S. Türkmen özelliği nedir ve onu nasıl tesbit edebilirsiniz?

Cemal Şan : 1230-1232 m yıllarına dönen tarihi belgeleri Irak hükümetine bu

semt, mahalle, sokak, dükkan ve alış veriş merkezleri adları, kara tapular bağlar bostanlar hepsi türkmence adlandırılıyor. Bunlara rağmen biz diğer kardeş milliyetlerle yaşamayı red etmiyoruz. Ama Kürtler Kerkük'ü kendi memleketleri olarak kabul ediyorlar.

S. Ama kürtler gerçek belgelere dayanıyorlar. Özellikle Türkçe olan (Kamus Alalam) kente Kürtleri çoğunluğu oluşturduklarını ve Kürtsimalı olduğunu yazıyor?

Cemal Şan : Hayır o bir belge sayılmaz. O bir idiadır. Onu İngilizler yazdı ve yazarı Elbanyalıdır Irak'ı hiç ziyaret etmeden oradanda

belgelerin olduğunu vurguluyoruz. Hata bu belgelerin bazı Erbil ahalisinin Türkçe konuştuklarını söylemektedir.

S. Erbil halkının Türkçe konuşmalarını yazan belgenin Uzun bir süre bölgede hüküm süren Osmalı İmbiratorluğunun kültür ve küç etkisinde yazıldığını düşünürsünüz?

Cemal Şan: Hayır Osmanlılardan önce Selçuklar daha öncede Sumerliler hüküm sürmüşlerdir sumerlilerde T ü r k ç e y i konuşuyorlardı.

S. Ama Sumerliler Türk değildiler?

Cemal Şan: ama onların davranışları Türktür.

S. Siz nerde

örneğin Kaledize, Pencevin v.s. bı,unlr Türkmenmidir? Cemal Şan: Bu bir probagndadır bu yerlerde kale olduğunu hiçe duymamıştık.

S. Peki anayasanın karşı olduğunuz 140. madesine geçelim.. siz neden bu madeyi red ediyorsunuz?

Cemal Şan: Biz adil bir kanun çıkarılması talep ediyoruz ve insanlığa insaf eden bir np,ormallaştırma istiyoruz. Biz kanunu istismar edilmesine karşıyız Kürtler bu kanunu kendi çıkarlarına istismar ediyorlar artı bu madde Kürtlerin çıkarımadır Türkmenler hiç bir şekilde bu kanundan yararlanmamışlar.

Geçici anayasanın 58. maddesinin bir çok fakaraları

ve Kerkük'ün her hangi bir bölgeye bağlanmasını red eden 53. madde anayasa dan kaldırılmıştır. Aynı zamanda Türkmen ve Kıldıaşurilerin çıkarına olan (C) fakarası kaldırılmıştır. Kürtlerin çıkarına olan maddeler kalmış Irak'ın, adaletin ve Türkmenlerin çıkarına olan maddeler kaldırılmıştır.

S. 140. maddenin bazı fakaraları göçmenlerle ilgilidir. Türkmenlerde göçmen yok mudur?

Cemal Şan: Göçmenler konusu insani bir konudur bizde onun karşısına değiliz. Ama Kerkük'ten göç ettirilen Kürtlerin sayısı 11500 kişi olmakla Kerkük'e 600 000 Kürt getirildi. Bunlar asla Kerkük halkı değildiler. Bunlar Kerkük'e demografiyi değiştirmek için ve yapılacak referandumun sonuçlarını değiştirmek amacıyla buralara getirilmişlerdir.

S. Ama Baas partisi Kerkük'ten 150 bin Kürdü göçtürdüğüne itiraf ediyor. Sizde getirdiğiniz 600 000 rakam abartılmış değildir?

Cemal Şan: Bu Kürtler resmi belgeleri sahta yaptılar birde bu göçmenlerin asıl yerleri nerededir? Kürtler haklarını silah zoruyla aldılar şimdi Kürtlerin evinde oturan bir Türkmen veya bir Arap yoktur.. bunlar Kerkük ahalisi iseler elbette bir evler ve mavkileri olmalıydı.. benim söylediğim rakam ise evet gerçekten oldukça yakındır.

S. Bazı Kürt aileleri zorla göçtürüldüler şimdi döndüklerinde bir kaç aile halinde dönmüşlerdir? Cemal Şan: Doğru ama buna

rağmen rakamlar abartılmış.

S. Sen getirilen ailelerin siyasi amaçla olduğunu söylüyorsun, bu aileler siyasi amaç için yazın sıcaklığını kişin savukluğunu bu maksatla çekermi?

Cemal Şan: Onlar dağlarda savaştıkları sürede bundan daha fazlasını görmüşlerdir şimdi çadırlarda oturmak onlar için kolay bir meseledir.

S. Şimdi durum değişmiş Kürtler daha önce göçmeye ve zor durum çekmeye zorlanırlardır.. şimdi ise öyle bir baskı üzerlerinden kalkmıştır?

Cemal Şan: Hayır o dönem hak alma dönemi idi. Onra zorlanmamıştırlr. Onlar dağlarda savaşmayı seçtiler ve bu aşamaya vardılar. Şimdi bu çeşit yaşam onlar için oldukça kolay.

S. Irak Türkmen Cephesi ve Arap Cumhuriyetçi Topluluğu Kerkük'teki durumu 04.09.2003 tarihinden önceye dönderilmesini istemişlerdir. Sizce bu istek Baas rejimi projesinin devamı değildir?

Cemal Şan: Hayır mazlumiyet başka bir durumdur biz insancil konuların karşısına değiliz.

S. 140. maddenin anternetifi nedir sizce?

Cemal Şan: Biz bu maddenin ya kaldırılmasını yada değiştirilmesini talep ediyoruz. Anayasada olmasının hiç bir anlamı yoktur. Araplar isterseler Kerkük'te kalsınlar isterselerde gitsinler o kendi iradelerine terk edilmelidir. Referandum iste siyasi garezli ve Kürtlerin Kerkük'ü kendi kontrollerine almayı pılanıyor.

S. Kerkük'te yerleşen Arapların tekrar geldikleri

ara z ilere dönmelerine rağbet ettiklerine ne diyeceğiniz vardır? Cemal Şan: Geldikleri yörelere dönmeleri mutlk kendi istekleri üzere olmalıdır.. ama ben onlara para tavizi verilmesinin karşısım çünkü onlar geçen dönemde faydalandılar onları tekrar faydalandırmakta hiç bir anlam yoktur.

S. Başka bir boyuta geçelim, Türkmen partilerinin Kürt partileri ile ilişkileri nasıldır?

Cemal Şan: İlişkilerimiz pek iyi sayılmaz, çünkü başta Kerkük konusu olmak üzere aramızda sratitjik anlaşmasızlıklar vardır. Kürtler Kerkük'ü bir Kürt kenti görmekteler ve Kürdistan cugrafisine bağlamak istiyorlar.

S. Ama Kürtler Kerkük'ü Kürt değil, Kürdistanlı bir kardeşlik kenti görmekteler?

Cemal Şan: Buda Kürt kenti söylemekten daha kötü.. ben bir Türkmen olarak değil bir gözlemci olarak Kürtlerin oldukça şövenli düşünceli olduklarını söylersen yanılmam hemde Kürtler hiç kimsenin hakkını tanımamakta Bağdat'ta bile Türkmenlerin önüne engelleri bırakmaktadırlar.

S. Sen Kürtlerin Türkmen haklarını çiğnediklerini söylüyorsun, halbuki Kürtler (Mam Celal) ı Türkmenlerin avukatı olarak niteliyorlar?

Cemal Şan: Sözler galibe söz kalıyor ve fiile yansımıyor.

belgeleri sunmuştu. Buralarda Aslan Denktaşlıderişğinde (Kıpkaç) emirliği, Göktürk emirliği kurulmuştur. Artı

yazmıştır. Eğer biz onu bir belge olarak kabul edersek, bizdede onlarca Kerkük'ün Türkmen olduğunu ispatlayan

kale varsa orasını Türkmen kabul ediyor sunuz. Ama Kerkük'ten başka kalesi olan yerlerde vardır,

tamamiyle 140. maddeye transfer edilmiştir. Buda Kürtlerin çıkarına bir madde. Halbuki yarıyı

S. Sizin veya diğerlerinin Kürtlerle bir dayolok açmaya hiç bir fikriniz varmıdır?

Cemal Şan: KYB den dayolok için bir davet almıştık, bizde cevap verdik ve onların cevabını bekliyoruz. Dayoloklarda Kerkük ve güvenlik konuları ele alınacaktır. KDP ile görüşme için çabalar harcadık ama onlar önceden şartlarını sergiliyorlar. KDP radikaldır ve KYB den farklı düşünüyorlar.

S. Yanı KYB ve KDP sizinle görüşmede farklı düşünüyorlar?

Cemal Şan: Onlar milli davalarında anlaşmışlar ama Türkmen davasına farklı bakış açıları vardır.

S. KYB nin sizinle açmak istediği dayalokun detayını öğrene bilirmiyiz?

Cemal Şan: Kerkük konusu ağırlıklı olarak sorunlarımızı çözümü aramak maksadıyla olmuştur.

S. Öyle bir dayalok başlasaydı olursa neyi ısrarla isteyeceksiniz?

Cemal Şan: Kerkük'ün Kürt olması iddiasından vaz geçmelerine, Kerkük'ün her kesin kenti olduğuna ve siyasetlerini değiştirmeyi talep etmekte Kerkük'ü tüm etnikler tarafından yönetilmesinde ısrarlı olacağız.

Kerkük'te dairelerinin müdürlerinin tamamıyla Kürt olmasını kim kabul eder? Kürtler Saddam rejiminden sonra kenti zorlar kontrol etmeye çalıştılar. Ortak bir idare kurmadan kardeşlik iddia ediyorlar halbuki kardeşlik izi yok arada. Bu kentte bugüne kadar kaç yürüyüş düzenlendi.. bir çoğuda Kürtlerin tarafından düzenlenmiştir ama hiç bir sorun çıkmadı.. Türkmenlerin yapmış oldukları yürüyüşlerde ise her zaman şiddet olayları yaşanıyor birde ateş

açılıyor özellikle Kürtler tarafından.

S. Nasıl? Cemal Şan: Kayıymakamlık binadaki ve valilik önünde yürüyüşlerimide sarı ve yeşil renkli silahlarıyla bizlere ateş ettiler bu konuda bizde belgelenmiş durumdadır.

S. Onlar KYB ve ye KDP ye ait oluklarından emin misiniz?

Cemal Şan: Onlar partilerinin ismini açıklamadılar ama soruşturma olsaydı gerçekler ortaya çıkardı.

S. Teröristler millete karşı eylemlerini polis kıyafetiyle gerçekleştiriyorlar. Bunların polis olmalarına kesin karar vermemiz olurmu?

Cemal Şan: Durum farklı

S. Onların KYB ve ya KDP ye ait olmalarından emin senseniz haklarında niye soruşturma açtırmayı talep etmiyorsunuz.

Cemal Şan: Kerkük valisine ve Kerkük il meclisine böyle bir isteğimiz olmuştur ama nafile.

S. Peki il meclisindeki temsilcileriniz niye bu konuyu takip etmiyorlar?

Cemal Şan: Kürt partiler hatta Araplar Türkmen davasına karşı özel bir bakış açıları vardır. Onlar bizleri zayıf ve korkak olarak nitelendirmekteler. Onlarca bizler 2 veya 3 şehidimiz olunca hemen kaçıvermişiz.. buda tabki baas partisinin bize karşı görüşüdür. Buda hiç bir şekilde yerinde olmayan bir bakıştır. Milletlerin eşit hakları olmalıdır.. bizde mücadele ettik ve binlerce şehit verdik.

S. Bir Türkmenin Kürtlerin eliyle öldürülmesinde belgeniz varmı?

Cemal Şan: evet Türkmenlerin düzenlenmiş oldukları yürüyüşte Kürtler Türkmenleri öldürmeye kalkışmışlardır.

Bir ay öncede Irak Türkmen Cephesi'nden bir sorumlu öldürüldü cesedide Kürtlerin yerleştiği Şuvan bölgesinde atıldı. Burdada Elaskeri semtinde Kürtler Türkmenlerin evine saldırarak Türkmenlere hakaret ediyorlar ve evlerini tek ettirmeye çalışıyorlar bu işleri ypanlar dört közlük Kürtçe konuşuyorlar.

S. Aslında teröristler her yerde vardılar hatta Süleymaniye de bile var ve bir çok Kürt Tisin bölgesinde öldürüldü ve cesetleri sukaklara atıldı.. ama Türkmenler suçlanmadı.. bu konuda kolis arkasında Türkmen - Kürt ilişkilerini bozmak isteyenlerin olduğunu hiç düşündünüz mü?

Cemal Şan: İster KDP ister KYB olsun Kürt Kürttür onlarda bize karşı bu cinayetleri işlediler.. gizli eller olsada.. radikal olan hata yapar..

S. Kerkük'te Türkmen ve Kürtler uzlaşma olmadan yaşayabilirler mi?

Cemal Şan: Hayır kesinlikle.. ama bir sosyal birde siyasi durum vardır.. biz siyasi açıdan anlaşmış ama siyasi açıdan durum farklı.. biz Kürtlerden kız almışız ve onlara kız vermişiz mahllelerimizde birbirine geçmiş ve onların araçlanması mümkün değil. Kerkük'te Türkmen, Kürt ve Araplara özelsemtler yoktur onlar beraber yaşamaktalar..

S. Irak Türkmen Cephesinde Kürdistan hükümetine katılmayı hiç düşündünüz mü?

Cemal Şan: Biz dayoloka hazırız ama önce Erbilde aayış tarafında el konulan 15 büromuzun konuşunu çözmeliyiz.

S. ITC çatısı altında olmayan Türkmen partilerinde görüşünüz nedir?

Cemal Şan: onlar halktan azl edilmişler ve kendi

çıkarlarından başka hiç kimseyi düşünmezler.. hata onların sorumluları Türkmen değiller ve Türkmen mücadelesinde katkılıarı yoktur.

S. Onlar Kürt partileriyle uyum içerisinde olduklarını diye bilirmiyiz?

Cemal Şan: onlar uyum sağlamışlar ama Kürt partileri bize karşı uyum sağlamamışlardır.

S. Ama o partilerin Kürt parlamantosunda temsilci ve bakanları vardır?

Cemal Şan: Onlar sadece kendilerini temsil ediyorlar. Onlar parada ve sandalyelerde gözleri vardır ve Türkmenlere değil Kürtler hizmet etmekte.

S. ITC olarak Türkiye ile ilişkiniz nedir?

Cemal Şan: Sadece Türkmenler değil Kürtlerinde Türkiye de temsilcileri vardır. Biz fikrimize aradığımız desteği Türkiye de buluyoruz.. İran ve bölgedeki ülkeleride yanımıza almaya çalışıyoruz.

Bizim ilişkimiz Türk hükümeti ile değil Türk ulusu iledir çünkü biz onlardan bir parçayız. Arapların her yerde oldukları gibi

bir kent olduğunu söylediniz. Pekiyi Türkiye nin Kerkük konusuna girişimi Irakın iç işlerine karışmak anlamına gelmez mi?

Cemal Şan: Kerkük konusu gelişirse tüm bölge ülkelerine zararlı olacaktır. (Lozan - Ankara) anlaşmasına göre iç işlerine karışmak sayılmaz.

S. Kerkükteki durum Türkiyeye nasıl yansıya bilir?

Cemal Şan: Kerkükteki durum Türkiyeye yansıya bilir.. mesela kuzey Irak'ta yeni bir devlet oluşturulursa veya siyasi harita değişilirse Türkleri bölgeye girerler. Bu konuyu bırakalım ben ne Türkiye temsilcisiyim nede bir Kürt temsilcisi. Bukonuyusyetçiler çözsünler.

S. Öyleyse Türkler Türkmenler değil kendi çıkarları korumak istiyorlar?

Cemal Şan: Bu konu bizim için önemli değil. Biz yardım ve desteği istiyoruz.. şimdi Amerikanın Irak işgali ve Kürtleri savunması Irakın iç işlerine karışmak değildir? Ne zaman milli, adil ve özgür bir hükümet kurulursa bende her türlü iç işlerine karışmayı red ederim.

S. Siz ITC ve

sebeb oluyorlar. Türkmenler ve Araplar Kerkük'te uzlaşma içerisinde ortak bir yönetim talibidirler. Tıbbi Bağdat'taki gibi ama Kürtler Kerkük'te kontrolden ellerine geçirmeye çalışıyorlar.

S. Bağdat'ta seçim sonuçlarına saygı vardır Kerkük'te de aynı olmalıdır.

Cemal Şan: Evet seçim sonuçlarına saygı vardır milli konuyada saygı olmalı.. artı burada yapılan seçimlerde sahtalar oldu.

S. Niye Kürtlere karşı medyanızda sert bir tavır vardır?

Cemal Şan: Hayır sert değil bu bizim politikamızdır ve Türkmen haklarını savunma sesimizdir. Dikat ederseniz Kürt uydu kanalları Kerkük'ün kürt kenti idiasını ediyorlar.. bizimde bir uydu kanalımız vardır hiç bir kimsenin hasasiyetini kıskırtmadık ve Süleymaniye Türkmen kenti demedik.

S. Bir çok zaman uydu kanalınız aracılığıyla Kürtler saldırıyor sunu.. sizce bu gibi siyaset Türkmen - Kürt ilişkilerine hizmet eder mi?

Cemal Şan: her eyleme karşı bir tepki vardır.. Kürt medyasında bize karşı olan saldırılar

Cemal Şan: Türkmenleri kıskırtmak ve sahta belgeler arz etmek ve Kerkük'ün bir Kürt kenti olması iddiası. Bunun yanında Amerikanlıları bize karşı kıskırtmak ve bizleri teröredestekçi göstermek. Bizde tüm bunlara karşı tıbbi sesestiyoruz. Çünkü sesiz kalmamız kabul etmemiz anlamına gelir.

S. Irak devleti bounca Kürtler ve Araplar şovenlilerin başkısını paylaşmışlardır. Halbuki siz şimdi o şovenlerle Kürtlerin karşısına koalisyon yapıyorsunuz.. neden acaba?

Cemal Şan: bu hatayı Kürt partileri yaptılar. Baas partiydi şovenli bir partiydi Araptan başka her kese zulüm yaptılar.. biz o dönemden ders ve ibret almalıydık. Bütün etnik grupları birleştirilmesini kabul etmelidirler böylece tüm sorunlarımız çözülebilir. Biz milletin ve vatanımızın çıkarını her şeyden öne bırakmalıyız ve hıtlarımızla dış güçlere işçerimize karışmaya fırsat vermemeliyiz.

S. Kerkük'ün geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Cemal Şan: Önce Allah daha sonra siyasetçilerin elindedir. Siyasetçiler

bizimde dünyanın 7 devletinde varlığımız vardır.

S. Demin Kerkük'ün Iraklı

Arap Cumhuriyetçi gurubu ile neden Vali yardımcılığı görevine anlaşılmışsınız? Cemal Şan: Kürtler

karşısında biz kendimizi savunmak zorunda kalıyoruz.

S. Hangi eylemi kast ediyorsunuz?

anlaşırsalar gelecek iyi olur.. ama durum şiddete giderse Allah etmesin durum oldukça kötüleşecek.

Türkmen Tercihleri ve Toprak İlişkisi

Gökhan B. Yetiş

Uluslar, stratejik vizyonlarını çizirken ilk önce mevcut durumlarının realist analizlerini yaparak, kendilerine en uygun araçları belirme yolunu seçerler. Bu seçimin en başta yapılması ile daha sonra gerçekleşmesi muhtemel "politik araçlar-ulus" uyumsuzluğu da engellenmiş olur. Böylesi güçlü ve güncel analizlerin profesyonel ve ilgili alanda özelleşmiş kişilerin akademik katkılarıyla olacağı şüphesizdir. Bu konudaki en önemli alan sosyal bilimlerin profesyonel ve ilgili alanda özelleşmiş kişilerin akademik katkılarıyla olacağı şüphesizdir. Bu konudaki en önemli alan sosyal bilimlerin profesyonel ve ilgili alanda özelleşmiş kişilerin akademik katkılarıyla olacağı şüphesizdir.

Türkmen toplumunun sosyo-kültürel gelişim rotasını belirleyebilmek için, ilk önce Türkmen toplumunu etkileyen faktörleri ele almamız gerekir. Bu faktörlerden birisi ve belki de en önemlisi "Toprak Faktörü"dür.

Ünlü tarihçi Taberi, Türklerin 650 yılında yani, Emevi Halifesi Muaviye zamanında ve Ubeydullah bin

Ziyâd tarafından Irak'a getirildiklerini yazmaktadır. İkinci yerleşme dönemini 1055 yılında Selçuklu sultanı Tuğrul Bey'in Bağdat'a girişi ile başlatmak mümkündür. Bu dönemde yerleşmelerin daha yoğun bir şekilde olduğunu görmekteyiz. Irak Selçuklularıyla devam eden bu dönem, Kanuni'nin Irak'ı fiilen Osmanlılara ilhak etmesiyle biter. Üçüncü dönem ise, IV. Murat'ın Bağdat'ı fethiyle başlar ve 1918 yılında İngilizlerin Kerkük'ü işgal etmesiyle sona erer. Savaş yetenekleri nedeniyle Irak'a yerleştirilen Türkmenler, Selçukluların hakimiyetiyle de siyasi hakimiyet kazanmıştır. Bu hakimiyetlerini tam 863 yıl kesintisiz devam ettirmişler diyebiliriz. (1)

Irak Türklüğü defalarca gerçekleşen Türk göçleri ile beslenmiş ve Türklük açısından zengin bir havuz halini andırmaktadır. Nitekim bu konuda Irak Türkmenlerinin yetiştirdiği büyük değerlerden olan Haşim N. Erbil, 1923 yılında Türk Yurdu

dergisinde neşrettiği makalesinde şöyle demektedir: "... muayyen zamanlarda med haline gelmesi mutad olan denizlerin taşması gibi Türkler de zaman zaman Asya'dan Irak'a akın etmişler ve her gelişinde Irak'ta bir Türk kitlesi bırakmış, nihayet onlar, birbirine inzimam ede ede büyük bir cemaat haline gelmişlerdir." (2)

Irak'ta nüfuslarının olgunlaşmasıyla göçebe ve savaşçı özelliklerini bırakarak yerleşik bir millet olma seviyesine yükselen Türkmenler, Ortadoğu ve Balkanlara yerleşen Türklerden farklı olarak, topraklarına daha fazla bağlanmışlardır. Bu hususiyete bir makalesinde dikkat çeken H. N. Erbil, Rumeli Türklerinin yerleşmiş iken hicret etmeye hazırlanıyor hissini veren haline rağmen, Irak Türklerinin tem tersi bir görünüm arz ettiğini belirtir. Bu özellikleriyle Irak Türklerinin çok "istikrarıcı" bir millet olarak vurgulamaktadır. (3)

Türkmenler ile toprakları arasındaki ilişki, birey-devlet

(yönetim) arasındaki ilişkiyi bile aşmış, bir tür manevi bağlılığa dönüşmüştür. Nitekim Türkiye ve Irak Hükümetleri arasında imzalanan 12 Haziran 1926 Anlaşması Irak'ta kalan Türkmenlere 12 ay zarfında Anadolu'ya geçme hakkı tanınmasına rağmen, hemen hiçbir Türkmen'in bu hakkını kullanarak Irak'ta kalmayı tercih ettiklerini görüyoruz. (4)

Irak'taki istikrarsızlıklardan en çok etkilenen etnik gruplardan olan Türkmenler, 50'li yıllarda, Türkiye dışı Türkler arasında sosyal, kültürel ve ekonomik bakımlardan en ileri durumda iken, günümüzde maalesef Dünya Türkleri arasında en güçsüz ve yoksul olanı durumuna düşmüşlerdir. (5) Buna rağmen dışarıya göç çok az boyutlarda kalmıştır.

İnsan Hakları İzleme Komitesinin (HRW) Şubat 2003'te yayınladığı bir bilgilendirme raporuna göre 2001 yıl sonu itibarıyla yurt dışında yaşayan Iraklıların nüfusu

1,5 ila 2 milyon arasındaydı. (6) Irak nüfusunun o dönemde 23 milyon olduğukabuledilirse, Irak'ın dışarıya göç verme oranının yaklaşık olarak %7,5 olduğu görülür. Türkmen nüfusunun da dışarıya en fazla 25.000 göç verdiği görüşünü kabul edersek (7), (Türkmenlerin sadece %1'i), aynı acıları çekmelerine rağmen Türkmenlerin çok daha az dışarıya göç oranı verdikleri görülür. Bu da Türkmenlerin topraklarına ne kadar bağlı olduklarının uluslararası boyuttaki göstergesidir.

1926 yılında Türkmenlerin Irak topraklarını Türk yönetimine tercih etmelerindeki duygu ve düşüncede daha sonraki yıllarda da sapma görülmemiştir. Bu çizgide örgütlenen Türkmenler, Kerkük, Telaar ve Tuzhurmatu'da ezici çoğunluğa sahip olmalarına rağmen, ülkenin selameti ve Irak'ın güvenliği için etnik yapıya dayalı federasyon isteminde bulunmaktan kaçınmışlardır. (8) Kendi ülkelerinde hür ve müreffeh bir

yaşam özlemiyle, hayalperest ve günübürlük politikalarından uzak durmuşlardır.

Irak'ta 1921 yılından itibaren uygulanmaya başlanan, dış güçlerin yönetim dayatmaları, daha sonraki yıllarda da devam etmiştir. Irak, tarihi boyunca kanlı iktidar değişimlerine sahne olmuştur. Türkmenler bu değişimlerde eğilimlerini hep "toprak" lehine kullanmış, hangi iktidar gelirse gelsin istikrar arayışı içinde hareket etmeyi tercih etmişlerdir. Nitekim insani haklarından yoksun bir şekilde, çokkültürlülüğü boğan ve eski "Irak Türkleri" Yunan'dan daha vahşi bir otoriteryenlikaltında yaşam sürmelerine rağmen Türkmenler, "bütün bir Irak" söyleminden asla vazgeçmemişlerdir.

İbrahim Sirkeci'nin 2005 yılında Global Strateji Enstitüsünde yayınlanan, Irak'ta 1500 hanede yüzyüze görüşülerek hazırlanan araştırmasında, Türkmenlerin Irak'tan göç eğilimleri irdelenmiştir. Katılımcıların kendilerini hangi ülkeye ait hissettikleri sorulduğunda, işgal altında yaşayan bir ülkenin vatandaşları olmalarına rağmen, cevap olarak %85'i Irak demiştir. (9) Görüldüğü gibi, 80 yılın ardından Türkmenler tercihlerini yine topraktan yana kullanmışlardır.

İnsan hakları arayışı içinde uluslararası toplumda kabul görecektürkmen politikaları planlanırken, Türkmen toplumunun eğilimleri göz ardı edilmemelidir. Milli kabulü sağlayamayacak politikalar, Türkmenler için zaman zaman kaybı olmasının

yanında, istikrarın sağlanamaması durumunda Türkmen tezlerinin tutarlılığında sorgulatacağıdır. Dolayısıyla, Türkmen Kültürel Devriminin eksenini Irak olmalıdır.

Dipnotlar:
1. Nakip, M., Kerkük'ün Kimliği, Bilgi Yayınevi, Ocak 2007, s. 34,36
2. Haşim N. Erbil, "Irak Türkleri", Türk Yurdu, sayı: 1, 15 Mart 1923, s. 30-31, sayı: 2, 1 Nisan 1923, s. 49-56, sayı: 3, 15 Mayıs 1923, s. 84-97; Kerkük, İ., Haşim Nahit Erbil ve Irak Türkleri, Kerkük Vakfı Yayınları, Yayın No: 7, İstanbul Kasım 2004, s. 110
3. Haşim N. Erbil, "Irak Türkleri- Yunan'dan daha vahşi bir otoriteryenlikaltında yaşam sürmelerine rağmen Türkmenler, "bütün bir Irak" söyleminden asla vazgeçmemişlerdir. İbrahim Sirkeci'nin 2005 yılında Global Strateji Enstitüsünde yayınlanan, Irak'ta 1500 hanede yüzyüze görüşülerek hazırlanan araştırmasında, Türkmenlerin Irak'tan göç eğilimleri irdelenmiştir. Katılımcıların kendilerini hangi ülkeye ait hissettikleri sorulduğunda, işgal altında yaşayan bir ülkenin vatandaşları olmalarına rağmen, cevap olarak %85'i Irak demiştir. (9) Görüldüğü gibi, 80 yılın ardından Türkmenler tercihlerini yine topraktan yana kullanmışlardır.
4. İnsan Hakları İzleme Komitesi (Human Rights Watch) Bilgilendirme Raporu, Şubat 2003
5. Erşat Hümmüzlü, "Hayr... Kerkük Boşalmamıştır", Kardeşlik Dergisi, yıl: 3, sayı: 12, Ekim-Aralık 2001, s.6-7
6. Suphi Saatçı, "Irak'ın Eski Olan Yeni Sorunu", Kardeşlik Dergisi, yıl: 6, sayı: 23, Temmuz-Eylül 2004, s.2-3
7. Sirkeci, İ., Irak'tan Türkmen Göçleri ve Göç Eğilimleri, Global Strateji Enstitüsü, Yayın No: 3, Ankara 2005, s. 22

BEBEK VE HAYAT

"1"

Bu bölümde, bebeğinizin erkek ve kadının 2 tohum hücrelerinin birleşmesinden bir birey olarak hayata başlamasına kadar geçen 40 haftalık süre boyunca (HAYATA YOLCULUK) 4 haftalık zaman dilimlerinde anne karnında yaşadığı değişimler anlatılacaktır.

Gebelik süresi 40 hafta (280 gün) olarak bilinir. Gerçekte ise bebeğinizin hayatla tanışmadan önce anne karnında geçirdiği süre 38 haftadır. Gebeliğin 40 hafta olarak değerlendirilmesinin nedeni başlangıç tarihi olarak son adet tarihinin ilk gününün hesaplanmasıdır. Aslında gebelik oluşumu yumurtlama döneminde yani son adet tarihinden 2 hafta sonra olur. Ama bu tarihi dokümanete etmek her zaman mümkün olmadığından gebelik süresinin başlangıcı olarak son adet tarihi kullanılır. Bu nedenle, bu bölümde yaygın kullanılan şekli ile kavram karmaşasına düşmemek için son adet tarihi baz alınacaktır. Buna göre başlangıç zamanı 0. gün değil döllenmenin olduğu 2. hafta olacaktır. Gebelik süresi tabii ki her zaman tam 40 hafta değildir hatta çok az bebek 280. günde yani 9 ay 10 günde doğar. Yine döllenme de her zaman tam 14. günde olmayabilir. Ancak, burada gelişimin kronolojik sürecini karmaşıklaştırmamak adına bu bilinen günler baz alınarak anlatılmıştır.

0-4 hafta (HAYATA YOLCULUK BAŞLIYOR)

Annenin tohum hücresi (ovum ya da yumurta) 14. günde içinde bulunduğu folikülden atılır ve Fallop tüpleri tarafından yakalanarak tüpün içine taşınır. İşte bu doğru günlerde cinsel birleşme olursa erkeğin tohum hücresi yani sperm ile tüp içinde karşılaşır ve döllenme olur. Sperm genetik materyali ovumun içine aktarılır ve 2 ayrı hücrenin birleşimi olan tek yavru hücre (zigot) oluşur.

İşte hayatın başlangıcı..... (ilk gün ya da 2. hafta)

Tek hücre ile başlayan zigot bir yandan bölünerek hücre sayısını geometrik olarak artırırken (2, 4, 8, 16,... gibi) bir yandan da rahme doğru yol almaya başlar. Zigot rahim boşluğuna döllenmeden sonraki 5-6. günde gelir ve bu sırada hücre sayısı yüzden fazladır. Hücrelerin arasında bir boşluk da oluşmuştur ve bu dönemde zigot "blastokist" olarak adlandırılır. Blastokist rahim iç zarına yapışır ve buraya yuvalanır (implantasyon).

Yuvalanma başladıktan sonra blastokistteki hücrelerin bir kısmı

embriyoyu oluştururken bir kısmı da plasentayı (halk arasında bilinen adıyla eş) oluşturur. Eş zamanlı olarak, plasenta ile rahim duvarı içindeki damarlar arasında anne ile bebek arasında alışverişi ve beslenmeyi sağlayacak olan bağlantı kurulur. Gebeliğin 3. haftasında embriyo ve anne arasındaki kan bağlantısı tamamlandıktan gebelik hormonu olan beta hCG düşük düzeylerde de olsa anne karnında belirlenmeye başlar.

Gebeliğin 4. haftası yani döllenmeden itibaren 2. haftanın sonunda gebeliğin ilk belirtisi.....

Beklenen adet gecikir.

5-8 hafta (KALBİM ATIYOR)

Embriyoyu oluşturacak olan hücreler başlangıçta birbirine tamamen benzerken daha sonra buldukları yere göre hücre grupları farklılaşmaya başlar. Ultrasonda henüz embriyo görünür boyutlarda değildir ama gebelik kesesi görülebilir. Bu dönemde farklılaşan hücreler organları oluşturmak üzere değişimlere başlar. Kan hücrelerinin ve damarlarının oluşumu da bu haftada başlar.

6. haftada ileride kalbi oluşturacak hücrelerde farklılaşma ile tüpe benzer bir ilkel kalp oluşur ve ilk kalp atışları başlar. Artık vajinal ultrasonografiyle bakıldığına embriyoyu ve hatta kalp atışlarını bile görebiliriz. 6. haftanın sonunda embriyo 4 mm olmuştur ve bir fasulye şeklindedir. Bebeği gebelik boyunca koruyacak olan içi su dolu amniyon kesesi de oluşmaya başlar.

7. haftada organ ve sistemlerde farklılaşmalar devam eder. Hemen hemen tüm sistemlerin taslakları belirir. Bu dönem organların gelişme dönemi (organogenez) olduğundan zararlı dış etkilere maruz kaldığında anormal gelişim ve sakatlık riski ortaya çıkar. Bu haftada dış görünümde göz ve ağız taslakları belirir. Kol ve bacak tomurcukları belirir. Belli belirsiz embriyonun ilk hareketleri bu hafta sonuna doğru ultrasonda görülebilir. Bu haftanın sonunda embriyonun baş-popo mesafesi artık 8 mm'dir.

8. haftada kulak taslakları belirir. Baş vücuda göre daha belirginleşir. Kol ve bacak tomurcuklarında parmaklar belirir. Karnı duvar gelişimini tamamlamaya başladığından bağirsacları vücut dışındadır. Haftasına erdiğinde embriyo 12 mm olmuştur, ağırlığı ise 2 gramdır. Ultrasonda kalp atımları belirginleşmiştir.

9-12 hafta (İNSANA BENZİYORUM)

9. haftada organların farklılaşması giderek belirginleşir. Kemik ve kıkırdak oluşumları başlar. Kol ve bacak tomurcukları uzar. Dirsek ve diz belirlenmeye başlar. Göz ve kulak belirginleşir. Balığa benzer şekilde yanlarda olan gözler orta hatta doğru çekilir. İlk idrar üretilmeye başlar. Bu haftanın sonunda embriyo 18 mm'ye ulaşır.

10. haftada cinsiyet dıştan ayırt edilemez ama farklılaşma başlar. Bu hafta sonunda 30 mm olan embriyo giderek insan taslağına daha fazla benzemeye başlamıştır. Sinir sistemi olgunlaşmasında önemli bir adım beyin dalgaları üretilmeye başlar. Bağırsaklar karın içine çekilir. Ayak parmakları ve tırnaklar belirmeye başlar. Hareketler ultrasonda daha belirgin olarak izlenebilir. Bu hafta organogenez döneminin y a n ı organların farklılaşma döneminin sonudur.

Bundan sonra farklılaşma olamaz olgunlaşma dönemi başlar.

11. haftanın başlangıcı (ya da döllenmeden itibaren 9. haftadan itibaren artık embriyonel dönem biter ve fetal dönem başlar). Yani bu haftaya kadar embriyo olarak adlandırılan bebek bundan sonra fetus olarak adlandırılmaya başlar. Bu dönemde genital farklılaşma devam eder. Hafta bittiğinde fetus artık 50 mm olmuştur.

12. haftada fetusun yüz profili artık insan yüzüne benzer. Cinsiyet farklılaşması tamamen tamamlanmamış olmasına karşın ayırımı edilebilecek düzeye gelir. Dişetlerinde süt dişlerinin yerleri belirginleşir. Bu haftaya kadar üst damak ağız içinde iki yanda iken orta hatta birleşmeye başlar. Bu döneme kadar olan problemlerde yarı damak dudak oluşabilir. Kulaklar hemen hemen oluşmuştur ama normal yerinden aşağıdadır.

Ses telleri oluşumunu bu hafta sonuna tamamlar. Bu dönemde organların fonksiyonları yerine oturmaya başlar. Safra salgısı, hormonların salgılanmaları, insülin salgısı az da olsa başlamıştır. Sinir sistemi olgunlaşması devam eder ve fetusta refleksler gelişir. Fetal kemiklerde kemikleşme odakları görülmeye başlar. Cilt ve tırnaklar gelişmiştir. Tek tük saç olabilir. Fetus bu haftanın sonunda 6-7 cm olur.

Bebek büyürken rahmi de büyütür ve bu haftadan itibaren rahim pelvisin

üstüne çıkar yani karından basıldığında rahmi artık hissetmek mümkün olur.

13-16 hafta (OLGUNLAŞMAYA İLK ADIM)

13. hafta bitimi ile birlikte gebeliğin bir dönemi biter ve yeni bir dönemi başlar. Gebelik süresi 3 bölümde ya 3 trimesterde incelenir. Bu hafta sonunda 14. hafta ile birlikte 1. trimester

biter ve 2. trimester başlar. Bu haftada

organlar olgunlaşmalarına ve fetus büyümeye devam eder. Kulakların normal pozisyonuna doğru hareketlenir. Bebeğin cinsiyeti de dıştan bakıldığında artık kolaylıkla saptanabilir. Bebeğin başı daha önceleri gövde ile bitişik gibi iken artık boyun belirmeye ve uzamaya başlar. Ultrason ile cinsiyeti görmek için erkendir, bazı bebeklerde özellikle erkek ise ve pozisyonu çok uygun ise görülebilir ama çoğunlukla ultrasonla bu haftada cinsiyet saptanamaz. Bu haftalarda çocuk ile anne arasında besin ve oksijen alışverişini sağlayan plasenta da artık tam anlamıyla oluşmuştur.

14. hafta ile birlikte 2. trimester başlar. İlk trimester organların oluşma ve gelişme dönemi iken, 2. trimester organların ve sistemlerin olgunlaştığı ve fonksiyonel hale geldikleri dönemdir. Bu haftalarda bebeğin artık hayatı boyunca aynı kalacak parmak izi bile oluşmaya başlar. Bütün sistemler artık az ya da çok fonksiyon yapmaya başlarlar ancak tabii ki bu fonksiyonlar kısıtlıdır. Ultrason ile bakıldığında artık kol, bacak ve vücut hareketleri çok belirgindir. Solunum hareketleri de bu haftalarda başlar. Bu haftada fetus boyu artık 10 cm olur, ağırlığı da 25 gramdır.

15. haftada fetusta tüyler belirmeye başlar. Bu tüyler

erşkin tüylerinden daha farklı, incedir ve lanugo olarak adlandırılır. Bu dönemde fetusun cildi ince ve hatta şeffaf gibidir ve cilt altı damarlar görülebilir. Bu

haftada kemik ve kas dokusunun da gelişimi hızlanır. El ve ayak tırnaklarındaki gelişim hızlanır. El ve ayak tırnaklarındaki gelişim hızlanır. El ve ayak tırnaklarındaki gelişim hızlanır.

20 haftanın doldurulmasıyla artık yol yarılanmıştır. Bu haftaya kadar anne gebelik kayıpları "düşük" olarak adlandırılırken 20. haftadan sonra "erken doğum" olarak adlandırılır.

Bu haftaya kadar sinir sistemi haricinde tüm sistemler olgunlaşmalarını büyük ölçüde tamamlamışlardır. Ancak, sinir sisteminin olgunlaşması daha uzun süreçlidir ve hatta doğumdan sonra 5 yaşına kadar devam eder. Bu dönemde sinir sisteminin olgunlaşması da hızlanır. Göz kırpmaya hareketleri belirginleşir. Koku, tat, işitme, görme ve dokunma duyuuları iyice aktif olmaya başlar.

Kız bebeklerde yumurtalıkta ilkel yumurta hücrelerinin oluşumutamlanır. Bundan sonra yeni yumurta hücresi oluşmaz. 20. haftaya kadar oluşan 6 milyon yumurta hücresinin büyük kısmı doğuma kadar kaybolur ve doğumda 2 milyon yumurta hücresi kalır. Ergenlik dönemine girildiğinde ise 400 bin yumurta hücresi kalmıştır. Yumurta hücrelerinin tamamen tükenmesi ise ilerleyen yaşlarda menopoza neden olur.

Erkek bebeklerde ise prostat bezi gelişimini tamamlar. Testisler karın boşluğundan torbalara doğru inmeye başlar. 20 haftanın sonunda artık bebek 300 gramdan daha ağırdır.

KADIN ve HAYAT

Kadın, doğumdan itibaren farklı dönemler yaşar ve her dönemde özgün değişimler yaşanır. Bu değişimler fiziksel ve ruhsal boyutlarda gerçekleşir ve her dönemin kendine özgü durumları olduğu gibi bazen de sorunları vardır. Her dönemin süresi ve döneme ait değişimler genetik, hormonal ve çevresel özellikler ile belirlenir. Bir dönemden diğerine geçişte keskin sınırlar yoktur. Her dönemin sonunda bir sonraki döneme ait hazırlıklar ve kısmi değişimler kendini gösterir ve nihayet sonraki döneme ait özellikler tamamıyla yerleşir. Bu nedenle, dönemler birbiri ile ardışık ve yine birbirleriyle iç içe geçmiş olarak yaşanır.

Kadın hayatı 4 ayrı

Doğumla birlikte başlar. Bu dönemde kadına özgü fiziksel, hormonal ve ruhsal farklılıklar gözlenmez. Bu dönemde kız çocuklar ile erkek çocuklar arası iç ve dış üreme organlarının dışında belirgin farklılık gözlenmez. Kadınlık hormonları henüz aktif olmadığından bu dönemde her iki cinsten ortak olan genel bedensel ve mental (akıl ile ilgili) değişimler ve boyun uzaması dışında bir farklılaşma olmaz. Çocukluk çağında üreme fonksiyonu tabii ki söz konusu değildir ancak kız çocuklarında üreme organlarına ait çeşitli sorunlar gözlenebilir. Bu sorunlar, çocuk hastalıkları uzmanları, endokrinoloji (hormon bilim) uzmanları ve jinekologların ilgi alanına giren sorunlar olabilir.

Doğumdan hemen sonra öncelikle dış genital

ilaçların sonucu da olabilir. Genetik olarak dişi olan çocukta dış genital organlar erkeğe benzer şekilde gelişebilir veya tersi de söz konusu da olabilir. Hatta bazen erkek ve kız cinsiyetlerinin ayırt edilemediği durumlar da söz konusu olabilir. Bunların bir kısmı çocuğun yaşamını riske atabilir ve erken dönemde tanısının konulup müdahale edilmesi gerekir. Bazı kız çocuklarında doğumdan sonraki ilk günlerde vajinal bir kanama veya meme dokusunun belirgin büyümesi gibi durumlar söz konusu olabilir. Bu durumların nedeni gebelik sırasında anneden çocuğa geçen hormonlardır ve çoğunlukla endişeye gerek yoktur çünkü hiç bir şey yapmadan kendiliğinden düzelir.

Bu dönemde, kız

dudakların birbirine yapışması (labial adezyon), genital organlara travmaya uğraması ve vajinada yabancı cisimlerdir. Savunmasız küçük kız çocuklar için çok ciddi ve önemli bir sorun da cinsel tacize uğrama riskidir.

Ergenlik (Puberte) Dönemi Çocukluk dönemi sonunda kadınlık hormonlarındaki kısmi değişimlerin sonucunda ergenliğe ait belirtiler (ikincil seks karakterleri) görülmeye başlar. Bu değişimlerin başlama yaşı genetik, beslenme ve çevresel etkilere her çocukta farklı olabilir. Genellikle ilk belirti 9-10 yaşlarında görülen meme dokusunda büyümedir. Daha sonra koltukaltı ve kasık bölgesinde kıllanmada gözlenir. İlk adet görülmelerinden önce 11-12 yaşlarında hızlı bir uzama dönemi başlar ve çocuk birden boy atar. Adetin başlamasından bir süre sonra hızlı büyüme dönemi sona erer ve çocuk daha yavaş olarak uzamaya devam eder. İlk adet ise genellikle meme gelişiminin başlamasından 1,5-2 yıl sonra ortalama 12 yaşında görülür. İkincil seks karakterlerinin görülme sırası ve yaşları genel olarak bu şekildedir ama her çocukta farklı olabilir. Kadın yönünde bedensel, ruhsal ve cinsel olarak farklılaşma ortalama 18 yaşına kadar devam eder. Bu yaştan itibaren kadınsı özellikler açısından genç kızlar olgunlaşmış kabul edilebilir.

Ergenlik belirtilerinin 8 yaşından önce başlaması erken ergenlik (erken puberte) olarak değerlendirilir. Bunların çoğu anormal olmayan nedenlerle olur ve idiyopatik erken ergenlik olarak adlandırılır. Ancak, bir kısım çocukta ergenliğin erken başlamasına neden olabilecek ciddi problemler oluşabileceğinden doktora başvurmakta fayda vardır.

Buna karşın bazı kızlarda da ergenlik belirtileri ve ilk adet gecikebilir. Eğer, ikincil seks karakterleri (meme gelişimi, koltukaltı ve kasık kıllanması) 14 yaşına kadar gelişmemişse gecikmiş ergenlik söz konusudur. İkincil seks karakterleri gelişmiş ama 16 yaşına kadar adet görmemişse amenore (adet olmaması) olarak tanımlanır ve bu durumda da genç

kızın doktor tarafından değerlendirilmesi gerekir.

Ergenlik çağında kızların karşılaştığı en önemli sorunların başında düzensiz adet kanamaları gelir. Hormonal aks henüz tam olarak oluşmamış olduğundan düzensiz ve gecikmeli adet kanamaları siktir. Bunlar çoğunlukla bir süre sonra kendiliğinden düzene girer ancak, uzun süreli kanamalar olması genç kızsız bırakacağından mutlaka doktora başvurmakta fayda vardır.

(reproduktif dönem) Tüm canlıların en önemli ortak dürtülerinden biri de üreme ve çoğalma dürtüsüdür. Bu dönemde artık kadınlığa özgü hormonal, bedensel, ruhsal ve cinsel tüm özelliklerin olgunlaştığı ve üreme özelliğinin kazanıldığı ve sürdürüldüğü zaman dilimidir. Bu dönem, ergenlik çağının sonunda başlar ve genç kızlıktaki adolesans dönemini de kapsar. Adolesans, genç kızlarda ergenlik belirtilerini tamamlamış, yumurtlamaya ve adet

Ergenlik dönemindeki hormonlardaki değişim, fiziksel olarak vücut imajındaki çocuğun alışmakta güçlük çekebileceği değişimler hepimizin bildiği gibi hem erkek hem de kız çocuklarında ergenlik döneminde depresyon, anksiyete, kendini çirkin hissetme ve aşırı hassasiyet gibi bir takım ruhsal problemleri de beraberinde getirir. Genç kız artık ne bir çocuk ne de bir erishindir ve bu ara dönemde kendini ruhsal olarak zor durumda hissedebilir. Özellikle, ilk adet (menarş) konusunda bilgilendirilmemiş kız çocukları ilk adetle birlikte panik yaşayabilmektedir. Bu dönemde hatta bu dönemin başlamasına yakın dönemlerde çocuk vücudunda oluşacak değişimler hakkında önceden bilgilendirilir ve psikolojik olarak desteklenirse bu dönemin sıkıntılarını çok daha rahat atlattır.

Üreme dönemi

görmeye başlamış; ancak henüz cinsel, bedensel ve ruhsal gelişimi tam olarak olgunlaşmamış olduğu 18 yaş öncesi dönemi ifade eder. Bu dönemde, genç kıza üreme fonksiyonu dolayısıyla gebelik olabilir. Adolesan kızlarda gebelik söz konusu da olsa da beraberinde ciddi riskler getireceğinden önerilmez. Bu nedenle, bizim toplumumuzda giderek azalsa da halen yüksek oranlarda devam etmekte olan erken evlenmelerin azaltılması bunun için de genç kız ve erkeklerin ve özellikle ailelerin bilinçlendirilmesi gereklidir.

Üreme çağındaki kadınlarda genital organlarla ilgili anormallikler jinekolojik hastalıklar ve jinekolojik kanserler bölümlerinde, gebelik, doğum ve doğum sonrası ile ilgili genel bilgi ve anormallikler ilgili bölümlerde, hormonal düzensizlikler üreme endokrinolojisi bölümünde anlatılmıştır.

dönemde incelenebilir:

Çocukluk
Ergenlik
Üreme
Menopoz

Çocukluk Dönemi

organların gelişimsel bozuklukları gözlenebilir. Bu gelişimsel bozukluklar, genetik ve hormonal bazı anormallikler sonucu meydana gelebilir veya gebelikte kullanılan

çocuklarına özgü diğer sorunlar; vajina ve vulvanın (dış genital organlar) enfeksiyonları ve akıntı, nadir görülen çocukluk çağı genital tümörleri, küçük

Kara Kartal tek ses

F. Bahçe'nin Kayseri'de puan kaybetmesi Beşiktaş yönetiminin şampiyonluğuna inancını güçlendirdi. Taraftarlar İnönü'yü 'Şampiyon' sesleriyle inlett.

Beşiktaş, dün Çaykur Rizespor'u devirip, lider Fenerbahçe'nin de Kayseri'de berabere kalmasıyla aradaki puan farkını 4'e indirmenin keyfini yaşıyor. Başkan Yıldırım Demirenen, "Her maçımızı kazanmak istiyoruz. Şampiyonluk benim temennim değil.

Ben şampiyon olacağımız inanıyorum" dedi. Yönetici Murat Çelik, "Biz uzun zamandır aynı şeyi söylüyoruz, 'Şampiyon olacağız'. Amarakip puan kaybederken bizim kazanmamız da önemli. Şampiyon olmak istiyorsak her maçımızı kazanmalıyız. Bundan sonra önemsiz ve kritik olmayan maç yok. Kupa maçı öncesi demoralize olmaları da önemli tabii" dedi.

TARAFTAR ŞOV YAPTI

Beşiktaş taraftarları da Rizespor karşılaşması öncesi Kayseri-F. Bahçe maçını heyecanla takip etti. Kayseri'nin gollerıyla coşan tribünler, sarı-lacivertlilerin beraberlik golü ile üzüldükçe, "Şampiyon Beşiktaş, şampiyon olmamız engellenemez" tezahüratları ile de inançlarını belirttiler. Taraftarlar ayrıca kendi hazırladıkları bir bildiriye de dağıtarak, cezaya karşı uyarılarda bulundular.

Altın Elvan

Milli atlet Abeylegesse, İtalya'daki 10 Bin Metre

Kupasında geçen yılki derecesinden 64 saniye kötü koşup altını kaptı.

Milli atlet Elvan Abeylegesse, 11. Avrupa 10 Bin Metre Kupası'nda altın madalya kazandı. İtalya'nın Ferrara kentinde yapılan yarışta Abeylegesse, mücadeleyi 31:25.16'lık derecesiyle ilk sırada tamamladı. Kupanın 2005 yılı galibi Sabrina Mockenhaupt ile birincilik mücadelesi veren Abeylegesse, 7'nci kilometrede Alman rakibi yarışı terk edince, temposunu da düşürerek kendini çok fazla zorlamadan birincilik ipini göğüsledi. Milli atlet, geçen yıl Antalya'da yapılan 10. Avrupa 10 Bin Metre Kupası'nda da 30:21.67'lik derecesiyle

Türkiye, Balkan ve kupa rekoru kırarak altın madalyanın sahibi olmuştu. Elvan'ın geçen yıla göre 64 saniye daha kötü derece yaparak altını almasında Alman rakibi Sabrina'nın yarış bırakması etkili oldu.

"BÜYÜK MORAL OLDU" Abeylegesse yarış sonrası, "Çok mutluyum. Dünya Kros Şampiyonası'ndan, aşırı sıcak ve olumsuz şartlar nedeniyle çok kötü bir derecele dönmüştüm. Bu birincilik benim için çok önemli. Daha iyi bir derece yapabildim ama antrenörüm taktik bir koşu yapmamı istedi. Kenya'daki 28'incilikten sonra bu madalya beni çok mutlu etti, büyük moral oldu" yorumunu yaptı.

100. yılda 100. gol Deivid'den

F. Bahçe'ye Deivid, ligde (3 Kasım

forvet, tam Brezilyalı'nın kutladığı bu 100. golü golünü

bir puan getiren golü kaydeden en son 12. haftadaki randevuda (2006) Gaziantep filelerini havalandırmıştı. Brezilyalı 155 gün sonra gol sevinci yaşadı. bu golü, F. Bahçe'nin 100. yılını sezonda resmi maçlardaki oldu. Deivid'in hazırlayan Tuncay ligde beşinci asistini yaparken, takımının ilk golünü de attı ve ligdeki gol sayısını da 7'ye çıkardı. Fenerbahçe, bu sezon ilk kez 4 maçlık galibiyet serisi şansını da kaçırdı.

Cim Bom'da Gerets izinleri kaldırdı

Ligde Erciyesspora 1-0 yenilerek şampiyonluk yarışından iyice uzaklaşan Galatasaray'da, Teknik Direktör Eric Gerets, Sarı-Kırmızılı oyunculara ceza verdi. Gerets, yenilgi sonrasında aldığı kararla, genelde lig maçlarından iki gün sonra futbolcularına verdiği izinleri sezon sonuna kadar kaldırdı. Sarı-Kırmızılılar, cuma günü deplasmanda oynayacakları Gençlerbirliği maçının hazırlıklarına mağlubiyetin getirdiği moral bozukluğu içinde başladı. Belçikalı teknik adam, antrenman öncesinde Florya Tesisleri'nde futbolcularıyla yaklaşık 10

dakika süren bir toplantı yaptı. Gerets'in toplantıda hata yapan oyuncularının dikkatini çektiği öğrenildi. Antrenmana, sakatlıklar bulunan Arda, Aykut ve Aydın katılmazken, sakat olan İnamoto ile Carrusca ise koşu yapmakla yetindiler. Bu arada Galatasaray yöneticisi Fatih Gökşen, 'cesur' ve 'korkak' olarak nitelendirdiği bazı hakemlerin, hafta şampiyonluk mücadelesindeki gidişatı değiştirdiğini savundu. Gökşen, yaptığı açıklamada, hakemlerin uyguladığı çifte standarttan şikayet ederek, "Bir hafta önce kırmızı kartı

gösteremeyen korkak hakemle, bu hafta kırmızı kartını gösteren cesur hakemin verdiği kararlar, 10 kişi kalan bir takımın mücadelesinde puan kaybının olabileceğini herkese gösterdi. Geçen haftaki isyanımız boşa değildi." dedi. Kimsedan özel bir muamele beklemediklerini vurgulayan Gökşen, şöyle devam etti: "Yunus Yıldırım geçen hafta Ankaraspor maçında Fenerbahçeli Luganoya penaltı pozisyonunda kırmızı kartını göstermemekle diğer takımlara haksızlık etmiştir. Böyle korkak hakemler düdüklarini atmalıdır."

Deivid: 100. yılda 100. golü atmış olmaktan dolayı mutluyum

Fenerbahçe'nin Brezilyalı oyuncusu Deivid, sarı-lacivertli takımın bu sezonki 100. resmi golünü atmaktan dolayı büyük mutluluk yaşadığını söyledi. Kayserispor deplasmanında Fenerbahçe'nin 2. golüne imza atan Deivid, Samandıra Tesisleri'ndeki antrenman sonrası basın mensuplarına yaptığı açıklamada, bu golün çok anlamlı olduğunu kaydederek, "Fenerbahçe'nin 100.

yılında 100. resmi golünü atmış olmaktan dolayı çok mutluyum. Umarım bundan sonra da atacağı gollerle Fortis Türkiye Kupası ve Turckcell Süper Lig şampiyonluğu hedefinde takımımıza katkı sağlarım" dedi. Deivid, attığı golün bir uğur olmasını istediğini de kaydederek, "Bu golün bana uğur getirmesini bekliyorum. Fenerbahçe'de kaldığım süre içerisinde elimden

gelenin en iyisini yapıp, şampiyonluklar yaşamak istiyorum" ifadelerini kullandı. Brezilyalı futbolcu

daha sonra, basın mensuplarına attığı 100. gol anısına poz vererek fotoğraf çekti.

Helvacı şarkısıyla tanınan sanatçımız

Mehmet Samad

Bir zamanlar grubu ile Türkmen şarkılarını batı ve Azeri üslubuyla okuyan sanatçımız şimdiyse Avrupa'nın bir köşesinde başka işlerle hayatını sürdürüyor, senelerden beri yaşadığı memleketinde dilini değiştirmeyen ve milletinden kopmayan arkadaşımızı ziyaret ederek kendisiyle bu görüşmeyi sağladık.

MS: Türkmenlerden uzakta kaldığınız için bir çok kimse sizi tanımıyor, lütfen kendinizi tanıtır neredede yaşadığınızı açıklar mısınız?

SİNAN: Adım Sinan Ali Sait 1957 Kerkük doğumluyum şu anda İtalya'da mimar olarak çalışıyorum, 26 yıldır burada yaşamaktayım. Evliyim, Yılmaz adında 14 yaşında bir oğlum var.

MS: 40 yaşın üstünde olan Türkmenler sizi hatırlayabilir ancak sanattan uzak düştüğünüz için gençlerimiz sizin gibi Türkmen sanatına emek verenleri tanımıyor, onun için geçmişte ne yaptığınızı ve neler elde ettiğinizi anlatır mısınız?

SİNAN: İlk olarak Kerkük'te Türkmençe şarkılarını batı tarzında söyledim. O zamanlar bütün Türkmen konserlerinde ben ve grubum (1976-77 yıllarında 5 kişilik bir grubum vardı arkadaşlarla beraber çalışıyorduk

adlarıysa şöyle: Semir, Ezher, Şahap, Talal, ve ben) şarkı söyledik, daha sonra bir kaset çıkardık ve Helvacı şarkısıyla tanındım.

MS: Şöhret aldığınız (Helvacı) şarkısıyla tanınıyorsunuz, bunun hikayesini anlatır mısınız?

SİNAN: Helvacı şarkısı çok eski bir Azerbaycan şarkısıdır. Bu şarkı Kerkük dahil olmak üzere Türk aleminde zaten tanınmıştır. Bu şarkı Ellili yıllardan buyana bir çok Türkiyeli sanatçı tarafından yorumlanmıştır, ancak ben Kerkük'te zamanımıza uyarak bu şarkıyı kendi yorumuyla söyleyip ve bu şekilde gündeme yeniden getirmiş oldum.

MS: İtalya'da bir müzik hocasına göre sesinizin yüksek olduğunu ve operaya elverdiğini söylüyor, ancak sürekli çalışman gerekiyor, neden hocanın dediklerine yanaşmıyorsunuz?

SİNAN: Ben aslında operayı çok severim ama bizim milletimizin henüz buna hazır olduğunu sanmıyorum. Umarım ki bizim halkımız en yakın zamanda operanın tadına varır. Benim kanaatimce operayla kendimizi bütün dünyaya tanıtmaya fırsatını elde edebiliriz.

MS: Azeri şarkılarında düşkün olduğunuzu biliyoruz ayrıca yeni tarz şarkı müziği yapıyorsunuz, neden bu yeteneğinizi

Türkmen müziğine harcamıyorsunuz?

SİNAN: Ben uzaktayım ve yalnızım onun için Türkmençe müzik yapmak benim için oldukça güç. Çünkü yanımda bana bu konuda yardımcı olabilecek değerli ustalar yok ve ben hep yaptığım işin mükemmel olmasını isterim aksi takdirde yapmamayı tercih ederim.

MS: ikili konuşmalarda diyorsunuz " Türkmen milleti için üstüme düşeni

yaparım " milletimiz için ne yapabilirsiniz?

SİNAN: Müzikle uğraşmak isteyen gençlerimize elimden gelen yardımı yaparım, örneğin müzik konusunda merak ettikleri her ne varsa bana sorabilirler, bu İnternet yoluyla da olabilir. Müzik dışında da ben burada halkımızı iyi temsil etmeğe çalışıyorum. İster kültür tanıtımı bakımından ister tarihi açıdan her zaman milletimizin gerçeklerini yansıtmaya çalışıyorum ki bizim ne olduğumuzu bilip anlasınlar.

MS: Dedeniz Kerkük'te iyi bir sanatçı olduğunuzu söylenir, biraz dedenizden bahseder misiniz?

SİNAN: Dedenim adı Salih Bayatlı Kerkük'te Deli Salih diye tanınır, o da Reşit Küle Rıza, Mustafa Kalayı, İzzettin Nimet ve Sıdk Bende Gafur gibi sanatçılarla beraber idi ve tıpkı onlar gibi şarkıları, hoyratları usulüne göre okurdu. Son zamanlarda Turkmenli TV kanalında bir çok Türkmen sanatçıları tarafından dile getirilip hakkında benim bile bilemediğim bilgilere değinmişlerdir. Benim

onun hakkında bildiklerim çok sınırlı çünkü ben daha küçük yaşlarımda iken onu kaybetmiştik. Onu Kerkük'te çok zarif, hayır sever ve cesaretli bir Türkmen sanatçısı olarak bilirler. Dede Salih o zamanlarda Türkmen sanatçıları arasında Türk bestelerini en iyi şekilde yorumlayanlardandır. Belki de tek sayılabilir diye düşünüyorum. Ben daha küçük yaşlarımda iken onun elinde taşıdığı sigara kutusunun üstüne parmaklarını ritim tutarak Türk bestelerini çok güzel ve içli bir şekilde okuduğunu hatırlıyorum. Bu arada Dedenin bazı bilinmeyen gerçeklerini sanat severlerimize aktarmakta yarar olduğunu düşünüyorum. Rahmetli Annemin rivayetine göre Avclar Mahallesinde evleri tam bizim evin karşısında olan Sayın Kerkük kızı (Selime Hanım) daha küçük yaşlarında iken çoğu zaman evimize koşarak gelip Dede şarkı söylemesini zorlar ve dikkatle onu dinlermiş. Çoğu zaman da onu dinlerken kendisine şarkılarında eşlik edermiş. Ona göre dedem Kerkük kızı için bir ilham kaynağı olmuştu diye düşünüyorum.

MS: Son soruma bir deyimle başlayorum (Senat elde altın bilezikli) sizce elinizde bilezik hala duruyor mu?

SİNAN: Bence sanat her insanın doğumuyla birlikte içinde bulunduğu doğal ve gizli bir Tanrı vergisidir. Bu gizli verginin inkişafı o insanın yeteneği ile ilgilidir. Bu doğal varlığı iyi değerlendirebilenler iyi sanatçı olurlar. İçinde sanat sevgisi taşıyan insanların zaman ve mekan değiştirmesiyle yok olmaz. Tam tersine hayat tecrübeleri ile birlikte daha da gelişir ve sonsuza kadar kalır.

MS: Açıklamalarınız için teşekkür eder kalan yaşamınızda başarılar diliyorum.

Biz Türkmeniz Grubu

!Yemek seçmesi garip değil

Hastalıklara karşı korunması ve gelişimini sağlıklı sürdürmesi için en iyi gıdaları verdiğiniz kızınıza ya da oğlunuza yemek mi seçiyor? Uzmanlara göre bu hiç de garipsenecek bir durum değil! Çünkü her yetişkinin bazı özel zevk ve tercihleri olabileceği gibi çocukların da bazı seçimleri olabilir. Uzmanlar, çocuğu yemek seçiyor diye yakınan ailelere şu tavsiyelerde bulunuyor: Çocuğun yemek seçmesi sağlıklı bir durum değil ancak dengeli beslenme de sağlıklı olmanın bir gereği. Bu yüzden yemek seçen bir çocuğa, yemeğin en azından tadına bakması, ama bugünkü istemiyorsa yemeyeceği söylenebilir. Çünkü önemli olan çocuğun belirli yiyeceklerin tadına bakması. Verdiğiniz bir yemeği o gün yemek istemeyebilir. Ama aynı yemeği mutlaka başka bir gün tekrar masaya getirmek gerekir. Yemek istemediğinde ısrar etmek yerine, daha sonra tekrar denemek daha uygun. Çocuğa ısrar etmek ya da zorlamak doğru değil. Üstelik çocuklar bu sayede hayata daha iyi hazırlanmış olur; kendi istek ve beğenileri konusunda çaba gösterebilirler

